

Undue procrastination indicates that a man does not see his way clearly; undue precipitation, that he does not see it at all.

—Shakespeare.

OPINION

Founded by Mahatma Gandhi in 1903. Former Editor: Manilal Gandhi—1918-1956.

No. 43—Vol. LVI.

Friday, 7th November, 1958

REGISTERED AT THE G.P.O. AS A NEWSPAPER.
Price: FOUR PENCE

Britain Explains Her Attitude To S.A. In United Nations

BRITAIN'S attitude to South Africa's position in the United Nations continues to create misgiving among critics of apartheid. In the statement which we reproduce below, issued by the U.K. Information Service, Britain's position is clarified.—Ed. O.

"The United Kingdom delegation has formally announced that it does not consider the United Nations to be competent, under the terms of its Charter, to discuss the question of racial relations in South Africa.

"This is essentially a domestic matter for the South African Government and, 'We maintain that in discussing the policy of the Government of the Union of South Africa towards its own citizens, the General Assembly is exceeding its legal competence,' the British delegate, Mr. Harold Beeley, told the special political Committee of the General Assembly. Mr. Beeley spoke in explanation of the United Kingdom position immediately before vote was taken on the 33-nation draft resolution which, in its operative paragraph, expresses 'regret and concern that the Government of the Union of South Africa has not yet responded to appeals of the Assembly that it reconsiders the governmental policies which impair the right of

all racial groups to enjoy the same rights and fundamental freedoms."

Discussion Of S.A. Situation

"The Committee has been discussing the South African situation for the last ten days under the agenda heading 'The Question of Race Conflict in South Africa resulting from the Apartheid Policies of the Union Government.' The British delegation had taken no part in the debate other than to make a statement before the vote.

"Mr. Beeley told the committee that the United Kingdom did not wish to

discuss the substance of the question in any way whatever, since 'to do so would be inconsistent with the fundamental objection which the United Kingdom delegation has raised in previous years, and which it raises again today, against the whole of the proceedings.'

Matter Of Domestic Jurisdiction

"Mr. Beeley said that many delegations had quoted various sections of the United Nations Charter to justify the United Nations discussion of South African race relations, but that 'there can be no conflict' on the question.

"It is not possible," he said 'to invoke anything else in the Charter to justify a breach of Article 2 (Continued on page 437)

N.I.C. Criticises Methods To Suppress Protests

IN a statement the Natal Indian Congress criticised very strongly the drastic measures taken by the Authorities to suppress all kinds of protests by the African women against the issue of Reference Books to them.

"The pass in South Africa has become a badge of slavery and it will do the Authorities a great deal of good to note that this is the feeling of the African people as far as this document is concerned."

"The struggle of the African people against the pass laws has been a long one shaped by the peculiar conditions in which the African finds himself as a result of the pass system and the bitterness he has suffered as a result of it has no doubt been felt strongly by the African women. It will not be an exaggeration to say that by the issue of the Reference Books to African women they will be subjected to similar treatment as the African men are accorded and will be subject to numerous arrests and punishment.

"The Natal Indian Congress expresses its firm solidarity with the women and emphasise that freedom of movement within the borders of the Union must not be restricted on the grounds of race, colour or creed."

Date For Nigeria's Independence

THE Secretary of State for the Colonies, Mr. Alan Lennox-Boyd, told the Nigeria Constitutional Conference that Her Majesty's Government had now been able to appoint October 1st, 1960, as the date for Nigeria's independence.

The Prime Minister of the Nigerian Federation and the Regional Premiers responded with deep appreciation of the Secretary of State's announcement, and declared their wish that an independent Nigeria should remain in the Commonwealth.

OPINION

FRIDAY, 7TH NOVEMBER 1958

Treason And Political Persecution

It would be a wise and statesmanlike thing to do if the government acceded to popular demands for dropping the treason case at this stage. To continue with it would be to perpetuate a process of blundering which has had disastrous results for the Department of Justice both on the homefront and on the international plane.

The Police spent nearly four years collecting evidence to establish the charge of treason. After nearly two years the Crown presented an indictment which was torn to shreds the moment it was read in Court. The Crown withdrew in circumstances which reflected little glory on the Department of Justice. And now, a new indictment will be prepared to start the farcical drama all over again.

There are important dangers in trying to re-open the case. In the first place the average citizen's confidence in the competence of the Police in protecting him will be gravely shaken. If the Police cannot know when treason is committed—as has been shown by the collapse of the indictment—it is quite clear that in that ignorance they can in given circumstances act in ways which endanger the liberty of the citizen. But worse than this is the very real possibility that in their ignorance they could even fall into the error of using the power of the State not to preserve law and order but to persecute political nonconformists. To continue with the case would be the green light to those of them who have this ambition.

For the Prime Minister thus to say that he will not drop the treason case could very well be a form of trying to shield the Police at the expense of the citizen. If he did that, the critics of the government here and abroad would have the evidence they need to establish their charge that in very many ways South Africa is run as a Police State.

Secondly, not to drop the case would mean that human beings are subjected for another indefinite period to emotional and financial strains which no decent government has the right to impose. After two years behind prison bars they still do not know precisely why their liberty was ever curtailed. The Prime Minister says, in spite of this, that he is, in effect, going to subject them to another long and dreary period when they will be torn away from their homes; when they will not be able to look after their affairs—as if what they have suffered were not enough punishment. All this when the crown is unable to tell the Court clearly what these people have really done. This is the sort of thing we naturally expect from the communists and not from Christians.

Thirdly and finally the danger of continuing with the

case lies in the fact that while the collapse of the first indictment has shaken confidence in the way justice is administered, a second collapse would throw the law into open disrepute. It is tragic to reflect that all this is done to shield an incompetent Minister.

Deepavali Greetings To Our Readers

ONCE again, Hindoos all over the world will be celebrating deepavali—the festival of lights. We in South Africa, perhaps, more than our brothers and sisters elsewhere in the world, feel the need for light, when so much darkness surrounds us today. Deepavali, has many meanings—to the farmer, it is the end of a good season, when the land has yielded a good crop—to the businessman, it is the end of a financial year, when he pray to the Goddess of Prosperity, Luxmi, to be blessed once more with good fortune in the coming year.

For all Hindoos, it is a day of rejoicing of success because Rama, the Hindu God, who was exiled in the forests for fourteen years, and who during this time was faced with many evils, conquered all evil and returned to his Kingdom—his subjects rejoiced at the victory of Good over Evil, and celebrated by lighting their homes and cities and thus reflecting the light of their inner joy.

For us, all these reasons of Deepavali, hold very little meaning, because many of us are living with the threat of complete ruination hanging over our heads. Many of our people are already suffering the hardships, that are the fruit of their many years of toil, to make this country as prosperous as it is. Yet, even if Deepavali, for us, cannot be a reflection of real inner happiness, it is a ray of hope to us, that in the end Good will always prevail.

We wish our readers, a Happy Deepavali, a Deepavali of encouragement and hope, to those who do not see the light in the darkness that surrounds them. Let us who are more fortunate than others, think of those who have no Deepavali cheer, and give to them, so that they too may share joy, the light and the hope of Deepavali.

Naicker's Deepavali Message

DR. G. M. NAICKER, President of the S. A. Indian Congress, has sent the following message to the Indian community:—

"As our people celebrate this time-honoured festival whose significance is the triumph of justice over tyranny and the success of good over evil we are reminded of the tremendous developments that have taken place the world over resulting sometimes in remarkable progress and sometimes in dangerous crises which threatened mankind with disaster and darkness. We are pleased that man's apprecia-

tion of the need for peace and harmony has made him search his heart and restrain his hand.

"For us dark clouds gather to strangle our development. We hope that in our trials and tribulations we will not be forgetful of the message of Deepavali. It is a message of hope in our strive against injustice, evil and wrong, truth and justice will succeed and ignorance and bigotry will fail. If we understand the true meaning of this ancient festival let us on this day associate ourselves with forces which seek to obtain goodwill, happiness and harmony among all people."

Comment On Men And Events

Crisis In The ANC

By JORDAN K. NGUBANE

THE people of South Africa are so accustomed to seeing men and events from the perspective of race that very often this limits their ability to sift fact from feeling. A case in point is the hysteria which has been generated by development in the Transvaal section of the ANC where, about a week ago, the opposing factions clashed openly and then split. The White Press has, without furnishing its readers with enough background information on the developments which led to this crisis, got to the rooftops and is now telling all and sundry to beware of the bloodthirsty Black ogres who are preparing to gobble up every human being with a White skin and straight hair. That sort of approach is not going to help anybody. The English Press tried it against Hertzog and produced Verwoerd. If the necessary lessons are not learnt the White Press could very well be acting as midwife at the birth of a twentieth-century Dingane. And that putting it mildly.

The crisis is but one more spectacular climacteric in a series which is by no means concluded. It springs from the tradition of self-delusion which has characterised the thinking of the Congress leadership on the one hand and that of their main critics, the Africanists, on the other. The chief value of the crisis lies in the way in which it will clarify the real issues at stake in the fight over race.

Both the leadership of the ANC and the Africanists act as if there were more than two solutions to South Africa's race problem. Where they do not do this, they avoid facing up to the actual realities presented by the two alternatives. All along they have been quarrelling, the one trying to push the other to the realities while the other dodged and both thought that in doing this they were fighting the race oppressor.

Self-Delusion

This self-delusion could go on only as long as there were not extraneous influences to compel both to face reality in its starkest nakedness. The rise to power of Dr. Verwoerd and Jan de Klerk's job reservation policy, with its threat of throwing thousands of African workers either on to the streets or to the potato farms in the event of what could very well be a coming depression, have created a situation in which harsh realities now have to be faced. And the clash in the Transvaal is but the beginning of the process of looking at these without blinking.

These realities are that there are only two solutions to South Africa's race problem: civil war and peaceful negotiation. There is no half way house. The men of apartheid depend on bayonets to ensure that their ideology remains the dominant influence in

the life of the nation. In other words a political civil war is being fought between the advocates of apartheid and their victims. It occasionally becomes bloody when the challenge to the race oppressor's authority is desperate. Then, the Police shoot. Very often the African hits back by stoning a couple of policemen or putting the spear through his heart in a far off Reserve. In a mixed nation group domination inevitably leads to civil war.

The Africanists are tempted by the strength of African numbers into answering group oppression from the White side. In doing this they have not been honest with themselves in the first place and, consequently, cannot be honest with those they would like to see free. Group consciousness based on race is a sure road to civil war. They might say that they are not for violence. This is either hypocrisy or dangerous self delusion. If they take the road to civil war the men of apartheid, who have the guns, will shoot. The latter know what this sort of consciousness is capable of doing—from what they have done to us—and they will have no alternative but to open fire to save themselves.

Incitement

The Africanist line is thus incitement to the apartheid racialists to unarmed men and women. It is a bit of stupid and criminal arrogance for them to lead defenceless men and women to the slaughterhouse in that way. This is where their policy is immoral and dangerous for the very Africans they claim to speak for. It is about time the question was put frankly to them: If and when the men of apartheid shoot, what will the Africanists do? They have no right whatsoever to claim to represent people if

they can't answer this question clearly and unequivocally. I want to know where I am being led.

The present leadership of the ANC has encouraged the Africanists in their wayward thinking by imagining that there is a half-way house between civil war and peaceful negotiation. To make my point clearer, I should define peaceful negotiation very briefly. It means the use of non-violent pressures—like the strike, the boycott, passive resistance and other forms of non-cooperation—to force the race oppressor to accede to the demands for the extension of the area of liberty in national life; it means agreement on objectives and, therefore, the rejection of race consciousness.

The present leadership accepts this definition as the basis of its policy. But the organisational structures it has built up to move events in the direction of its choice is race-conscious to the core. The ANC is an African organisation. The implication here is that the man on the other side of the racial line is not reliable enough as a comrade in the same organisation. That goes for all the organisations in the Congress Movement, with the notable exception of SACTU. By joining the Congress Movement the leadership of the ANC imagines it practices race co-operation. By keeping the doors of the ANC barred to the non-Africans it tries to convince the Africanists that it is like them, too. That sort of trying to be all things to all men smashed up the United Party and it is going to smash up the ANC leadership.

Freedom Charter

Then try to cover up this weakness by diverting attention off the conflict between precept and practice by holding up the Freedom Charter as the open sesame to all the doors to freedom. Although the Freedom Charter broke down completely when the Indian community rallied in Durban against the Group Areas Act recently, the present leadership still talks of it as the cornerstone of its policy, regardless of the fact that it generates dangerous tensions within the ANC itself.

Repeated efforts have been made to smother these up. For a long time the leaders of the ANC acted as though there were no serious differences of opinion. The Orlando conference now shows that they were not taking the country and the world into their confidence. Expulsions are becoming the order of the day and some known opponents of the Freedom Charter find it

extremely difficult in some cases to produce membership cards in order to use their vote freely to change the policy of the ANC. Thus, while the ANC clamours for democratic ideals, in practice it is slowly abandoning democratic methods in its practices. It is possible that one of these days there might even be a Court case when these things would come to the light of day. There is talk of "purges" in the ANC and when these come the country will be able to know fully what is happening.

The question which arises is: Why should a man like Mr. Luthuli, who never hesitates to pay tribute to the "lasting values" of the democratic and Christian tradition find himself in the position which, in motivation is not really democratic and which has split his people and organisation from top to bottom?

NOTICE

OWING to the Diwali Holidays there will be no issue of 'Opinion' next week (November 14). Our next issue will be out on November 21st.

Editor: 'Opinion.'

I am certain in my mind that he is a clear and uncompromising advocate of peaceful negotiation. But he is in a frightful difficulty at the moment. He had little to do with the drafting of the Freedom Charter, just as I think he knows very little about the real origins of the pre election strike idea. The Congress alliance is a closed political association organised for purposes of using the ANC to advance ends which are often favourable to Moscow.

Mr. Luthuli

Although a man like Mr. Luthuli has no time for violence, he is forced to work, in the alliance, with underground communists who have contempt for all talk of "lasting values" and Christian ideals. The distressing but inevitable consequence of this is to reinforce those in the African community who believe in violence as a matter of principle. In other words underground communism is subtly using the ANC to create situations in which it might not throw in its weight decisively against violence.

The irony of all this is that the non-violent leadership, by consorting with underground communism, finds itself taking up a position on race-consciousness which encourages the growth of Africanism.

Against this wide background, a few salient facts emerge. The split means that African racialism will soon be a factor to reckon with on the political plane. We should be under no illusions. Experience in the Afrikaans community has shown that where the weather is good, it can have few business competitors. It will, of course, be affected directly by the form African nationalism takes on the rest of the continent.

For the present, the split means that the present leadership has, in fact, been isolated. Africanism can look to the African nationalists in the rest of the continent. The present leadership will only have the Congress of Democrats, the South African Coloured Peoples' Organisation, the South African Indian Congress and SACTU. As all these organisations represent minorities in minority groups, once their principal ally, the ANC, isolated in the African community, the race-consciousness in the Congress Movement will have to be oban-

doned. Possibly a Left-wing version of the Liberal Party might come up. Or, the African people of the Centre, realising that underground communism has once more smashed the ANC precisely in the way in which it manoeuvred the destruction of the ICU and the Convention, will see in the Liberal Party a safer wagon to a better future than Africanism and its promise of civil war.

I don't feel depressed by events in the Transvaal. History is taking a new turn and a chapter is being closed. Only, I note that the era of the old-style Christian moderates has come to an end. From here we move either to civil war or to the settlement of our disputes by negotiation as equals. For my part, I am for negotiation and agreement. It does not matter what names you call these—multi racialism, race co-operation, integration, non-racial democracy—in the final reckoning they are all a rejection of civil war. Race consciousness—be it apartheid, Africanism, any rejection of unity based on common loyalties—is an invitation to disaster. We either belong together and therefore work together or we don't; there is just no half-way house.

Canon Collins Greets Indian Congress

"AGAINST naked and callous racial discrimination your task is immense; but I know you will continue in faith and integrity to strive for justice and freedom and love. In your non-violent struggle you have the fullest support of Christian Action."

In these words Canon L. J. Collins greets the Natal Indian Congress in a message to its 11th Annual Provincial Conference scheduled to open at the Gandhi Hall, Lorne Street, Durban on Friday the 21st November.

The conference which will last 3 days has received messages from different parts of the world.

Canon Collins is the leader of Christian Action in Great Britain a body which has been in the forefront in the struggle against racial discrimination. Under the leadership of Canon Collins, Britain has contributed over £60,000 to the Treason Trials Defence Fund.

In his message Canon Collins adds "May God bless the Indian Congress in its work and may those who desire the political, economic and social equality of all peoples in South Africa, regardless of their colour or creed succeed in creating and sustaining the spiritual and moral power necessary to destroy every vestige

of racialism in South Africa.

"I join with you in hoping that South Africa may become the home of a happy and flourishing multi racial community in which exploitation and injustice give place to friendly co operation and social, political and economic justice."

Violence In S.A.

VIOLENCE in South Africa within the next decade was inevitable and would be frightful, said Mr. John Scott, special assistant of the magazine "Time," in a speech at Ann Arbor, after a recent trip to Africa sponsored by the University of Michigan's Department of Journalism and Political Science.

He said the Union was one of the world's most beautiful and modern countries, but at the same time one of the most depressing because of the "vicious racial hostilities."—Sapa-A.P.

Kenya Indians Want Immediate Action

AN announcement from the secretariat of the Kenya Indian Congress made recently reminds the Kenya Government that unless an action is taken to summon a Round Table Conference by the end of December, 1958, the Congress will be obliged to ask Indian Members in the Legislative Council to take action in accordance with the resolution adopted in the open Session of the Congress in Mombasa in April this year.

Resolution

The relevant part of the resolution passed by the Congress reads as under:

To press for the appointment of constitutional experts to make recommendation for a constitution or constitutional changes fair to, and likely to receive adequate support of all races and not as in the case of Lennox Boyd Plan of the Europeans only.

That is by 31st December, 1958 the African Elected Members have not joined or agreed to serve in the Council of Ministers or if by that date no effective arrangements have been made or a clear Government undertaking given to appoint a Commission as above to be followed by a Round Table Conference, the Standing Committee is hereby instructed to immediately call for the ter-

mination of participation by Indian Members, in the work of the Legislative Council including specially elected members under the Lennox-Boyd Plan and to call on Indian Ministers, if any, to resign forthwith from the Ministry.

No Progress Where There's Hatred . . .

—Nehru

Mr. Nehru, Prime Minister of India, said on Sunday that Pakistan had not been able to make any progress in the past 10 years because those at the helm of Affairs had incited the people against India instead of bending their energies to constructive work.

He told a public meeting that no country in the world could progress by preaching hatred and enmity against other countries. The very foundation of Pakistan was based on hatred and enmity.

It was not the fault of the people of Pakistan the old Muslim League which conceived the idea of Pakistan was based on hatred and enmity, Mr. Nehru said.—Sapa-Reuters.

Phone 835-6786

P. O. Box 1549.

MASTER BROS.

(PTY) LTD.

WHOLESALE MERCHANTS & DIRECT IMPORTERS

HOUSE FOR KEEN CASH PRICES

33 West Street, JOHANNESBURG.

Cable & Tel. Add. HARGVAN.

Phone 29368

P. Hargovan & Co.
(Pty.) Ltd.

Earthenware Pickle Jars 3 Gallons 12, 6 each F.O.R. Durban
Fresh First Grade Green Ginger 1/2 per lb. " "
Fresh First Grade Garlic 2/- " " " "

Cash with order only.

P. O. BOX 1250.

15517 Warwick Avenue

DURBAN.

Diwali And New Year Greetings

Phone: 33-1888

Messrs. SWAN ENTERPRISES (PTY.) LTD.

Millinery, Manufacturers, Importers & Wholesalers
extend cordial greetings to all their patrons for a very
HAPPY DIWALI AND PROSPEROUS NEW YEAR

4a Kort Sreet, - - Johannesburg

Phone: 27-2623

Messrs. A.B.C. BAZAAR

Wholesale Merchants & Direct Importers
extend cordial greetings to all their customers for a very
HAPPY DIWALI AND PROSPEROUS NEW YEAR

59 Pollack Avenue & Commissioner St., J.H. Burg

Phone: 835-3761

Messrs H. K. GOKAL (PTY.) LTD.

Wholesale Merchants & Importers
wish all customers and friends
MERRY DIWALI AND PROSPEROUS NEW YEAR

43 Market St., - - Johannesburg

Phone: 835-6686

Mr. L. P. MODI

Wholesale Merchant & Direct Importer
extends good wishes to all customers for a
HAPPY DIWALI AND PROSPEROUS NEW YEAR

39b Commissioner St., - Johannesburg

Phone: 33-4051

Messrs. AFRICAN TEXTILE

Wholesale Merchants & Direct Importers
extend to friends and customers hearty greetings for a
HAPPY DIWALI AND PROSPEROUS NEW YEAR

51 Market St. Box 9997, Johannesburg

Phone: 33-9229

Messrs. SWETEEES

Stockists of High Class Men's & Juvenile Clothing
extend hearty greetings to all their customers and friends
A HAPPY DIWALI AND PROSPEROUS NEW YEAR

48a Market Street, - - Johannesburg

Phone: 33-4691

Mr. L. MISTRY

Wholesale Furniture Merchant
extends good wishes to all friends and customers for a
HAPPY DIWALI AND PROSPEROUS NEW YEAR

51 Bree St., Box 2526, Newtown, J'Burg

Phone: 33-5571

Messrs. EBRAHIM MAYET & CO.

Wholesale Merchants & Importers
wish all customers and friends
A HAPPY DIWALI AND PROSPEROUS NEW YEAR

58a Market Street, - Johannesburg

Phone: 835-2601

Mr. VALLABHBHAI B. PATEL

Wholesale Merchants & Direct Importers
wishes all
DIWALI AND NEW YEAR GREETINGS

44 Market St., Box 5688, Johannesburg

Phone: 33-2534/5

Messrs. E. M. AKHALWAYA & SONS

extend hearty greetings to all their customers for a
HAPPY DIWALI AND PROSPEROUS NEW YEAR
Box 5779,

53 Avenue Rd., Fordsburg, Johannesburg

Messrs. MASTER BROS. (PTY.) LTD.

Wholesale Merchants & Direct Importers
wish all customers, friend and patrons
DIWALI AND NEW YEAR GREETINGS

33 West Street, - - Johannesburg

Messrs. IMPERIAL TRADING CO.

Wholesale Fancy Goods Merchants — Specialising in Fireworks
extend to all friends and customers cordial greetings for
A HAPPY DIWALI AND PROSPEROUS NEW YEAR

6a Diagonal St. - - Johannesburg

M/s. UNION WHOLESALERS DISTRIBUTORS

Wholesale Merchants & Importers
extend to all friends and customers greetings for a
HAPPY DIWALI AND PROSPEROUS NEW YEAR

47 Market St., Box 8120, Johannesburg

Messrs. B. PARBHOO (PTY.) LTD.

Wholesale Merchants & Importers
extend hearty greetings for a
HAPPY DIWALI AND PROSPEROUS NEW YEAR

57-59 Market St., Box 2120, Johannesburg

Messrs. Commissioner Wholesalers & New India

Wholesale Merchants & Direct Importers
extend to all friends, customers and patrons cordial greetings for a
HAPPY DIWALI AND PROSPEROUS NEW YEAR

45 Market St., Box 5041, Johannesburg

Messrs. MOPANI STORES

wish all their customers and friends
DIWALI AND NEW YEAR GREETINGS
Box 4

Mopani, - N. Transvaal

Messrs. National Wholesalers & Distributors

Wholesale Merchants & Direct Importers
wish all their customers and friends
A HAPPY DIWALI AND PROSPEROUS NEW YEAR

40a Market St., - - Johannesburg

Mr. BHOOLABHAI PREMABHAI & FAMILY

General Merchants
wish all customers and friends
A HAPPY DIWALI AND NEW YEAR GREETINGS
Box 258, Rustenburg, Transvaal

Phone: 33-4691

Messrs. MABRO HATS (PTY.) LTD.

Millinery Manufacturers & Wholesale Merchants
wish all customers and friends
A MERRY DIWALI AND PROSPEROUS NEW YEAR
First Floor Master Mansions

33 West Street, - - Johannesburg

Messrs. Manchester Trading Co. (Pty.) Ltd.

*Importers & Wholesale Merchants, Gift Articles, Watches,
Glassware, Tea Sets, Sheaffer & Parker Pens etc.*
extend to all friends and customers cordial greetings for a
HAPPY DIWALI AND PROSPEROUS NEW YEAR

47 Commissioner St. - Johannesburg

Gandhi On Universal Ahimsa

A CORRESPONDENT: Individual *ahimsa* I can understand. Corporate *ahimsa* between friends is also intelligible. But you talk of *ahimsa* towards avowed enemies. This is like a mirage. It will be a mercy if you give up this obstinacy of yours.

Gandhi: That non-violence which only an individual can use is not of much use in terms of society. Man is a social being. His accomplishments to be of use must be such as any person with sufficient diligence can attain. That which can be exercised only among friends is of value only as a spark of non-violence. It cannot merit the appellation of *ahimsa*. 'Enmity vanishes before *ahimsa*' is a great aphorism. It means that the greatest enmity requires an equal measure of *ahimsa* for its abatement. Cultivation of this virtue may need long practice. It does be-

come useless on that account. Travelling along the route, the pilgrim will meet richer experiences from day to day so that he may have a glimpse of the beauty he is destined to see at the top. This will add to his zest. No-one is entitled to infer from this that the path will be a continuous carpet of roses without thorns.

The atmosphere today is so saturated with poison that one refuses to recollect the wisdom of the ancients and to perceive the varied experiences of *ahimsa* in action. 'A bad turn is neutralised by a good' is a wise saying of daily experience in practice. Why can we not see that if the sum-total of the world's activities was destructive, it would have come to an end long ago? Love, otherwise *ahimsa*, sustains this planet of ours.

—Adapted from "Harijan", December 14th 1947.

Wits Students Want Social Equality

THE NUSAS newsletter reports that a move to introduce social equality between students of all races at the Witwatersrand University has been launched by the Students' Representative Council, which set up a commission to investigate the social colour on the campus with a view to making "positive improvements." This followed a recent policy resolution expressing opposition to the exclusion of non-white students from sports clubs and dances at the University, and criticising the University Council for enforcing social segregation.

Every student regardless of race should have the right to participate fully and equally in every official student activity, said the resolution. At present no club or society could get SRC recognition if it discriminated against any student by virtue of his race, colour or creed.

Sharp reaction in Nationalist circles followed immediately on the resolution of the Wits SRC. This was disapproved strongly. It was suggested that this was another indication of

just how necessary it was to introduce separate Universities. Even certain United Party members had expressed disapproval although they were not willing to make their opinion public. This was understandable as if it happened, it might give rise to further friction within the caucus of the Party on the colour question.

Commenting on the resolution, "Die Burger" said that the students had acted in reaction to the hypocrisy of their elders. These people were arguing that if racial separation were unacceptable at the polling booth and in the economy, it was equally so in social relations.

India-Made Garments Popular In Africa

Exports of ready-made garments from India in 1957 were valued at 5.64 million rupees, of which the bulk was bought in Africa.

Exports to Asia were worth 1.81 million rupees and to Africa 3.74 million rupees. Clothes worth 0.25 million rupees were exported to Europe and 0.35 million rupees to America.

ORIGINAL CORRESPONDENCE.

Medical Scholarships For Indians

TO THE EDITOR, 'OPINION.'

Dear Sir,—Our Trust will be most grateful if you will kindly publish the following statement in your worthy newspaper:

The Board of the Hajee Suliman Ebrahim Charitable Trust has decided to make available six medical bursaries to Indian students for the next academic year.

(1) The successful candidates to attend the Medical School, Witwatersrand University, Johannesburg.

(2) The bursaries to be renewable annually until the course is completed, provided satisfactory progress is maintained by the successful candidates.

(3) The bursary will include cost of tuition, books and instruments.

(4) Applications from suitably qualified candidates must be lodged on the official form with the Secretary of the Board, P.O. Box 709, Pretoria before the 15th December, 1958.

(5) Application for admission to the University must be submitted by the prospective student direct to the Registrar of the Medical School, University of Witwatersrand, Hospital Hill, Johannesburg, before the 30th December 1958.

Yours faithfully,
JOOSUB H. S. EBRAHIM,
H.S.E. Charitable Trust.

University Bursary Available

Applications are invited for one bursary from suitably qualified candidates for any university career preferably at Witwatersrand University.

Preference will be given to a "female" student.

The bursary will include cost of tuition, books and instruments and will be renewable annually until the completion of the course, provided satisfactory progress is maintained by the successful applicant.

Application forms must be lodged with the Secretary, 55(a) Market Street, Johannesburg before the 15th December 1958.

Application for admission to the University must be made by the prospective candidate, direct to the Registrar of the University, Johannesburg.

JOOSUB H. E. EBRAHIM,
Zuleka Ismail Bursary Fund.

Plea For Opening Temples To All

SPEAKING on the occasion of the 10th Anniversary Celebration of the Hindu Temple in Kimberley, the President, Mr. G. N. Naidoo, took as his subject the "Brotherhood of Man," and said that the "Voiceless Temples" in the heart of sunny South Africa were nearest to the things that were among the purest and tenderest of all human aspirations—the Temples of the people who had faith in the moral power of love and the spiritual unity of mankind.

The Kimberley Temple stood as a landmark to the services rendered to God and man. Such Temples built by the hand of man were but symbols of the Temple within one's heart.

Great responsibility, he added, rested on believers not to allow that Temple to degenerate to a mere repository of an ancient faith, but to transform it into a house of living belief and imbue its precincts with spiritual influence and to throw open the doors to all sections, irrespective of colour or creed.

Kashmir Princess

The complete story, in a beautifully bound volume with illustrations of the "Kashmir Princess" is now available at our office. Price 25/-. We have only a limited number, so send for your copy without delay to:

"Indian Opinion,"
P. Bag, Durban,
Natal.

Diwali And New Year Greetings

The Directors Of
Messrs. J. GORDHAN & CO. (PTY.) LTD.
Wholesale & Retail Merchants

wish all
A HAPPY DIWALI AND PROSPEROUS NEW YEAR
184 Boom St., - - - Pretoria

Messrs. BHARAT STORES

extend to all friends, and customers cordial greetings for a
HAPPY DIWALI AND PROSPEROUS NEW YEAR
7 Lorentz St., Asiatic Bazaar Pretoria

Messrs. S. JIVAN & SONS

extend to all friends and customers greetings for a
HAPPY DIWALI AND PROSPEROUS NEW YEAR
393 Boom St., - - - Pretoria

Messrs. DAVE BROS

wish all customers and friends
A MERRY DIWALI AND PROSPEROUS NEW YEAR
P.O. Box 163, - - - Louistrichardt

Messrs. V. M. GHELANI & CO.

wish all customers and friends
DIWALI & NEW YEAR GREETINGS
P.O. Box 104, - - - Louistrichardt

Messrs. K. SUNDARJEE & SONS (PTY.,) LTD.

wish all their customers and friends
DIWALI & NEW YEAR GREETINGS
403 Kruger St. P.O. 274, Louistrichardt

Messrs. MEHTA & SONS (PTY., LTD.

wish all a
HAPPY DIWALI & PROSPEROUS NEW YEAR
P.O. Box 122, - - - Louistrichardt

Messrs. K. K. RADIA & SONS

extend to friends and customers hearty greetings for a
HAPPY DIWALI & PROSPEROUS NEW YEAR
Louistrichardt

Messrs. A. GOKAL & SONS (PTY.) LTD
(Great North Distributors)

General Wholesale Merchants
wish all customers and friends
A MERRY DIWALI AND PROSPEROUS NEW YEAR
Box 147, - - - Louistrichardt

The Directors Of

V. GOKAL & CO. (PTY.,) LTD.
Of Johannesburg & Louistrichardt

wish all their friends and customers
A HAPPY DIWALI AND PROSPEROUS NEW YEAR

Telephone: 63450, Res. 25879-62712

K. S. MISTRI & SONS

General Wholesale Merchants & Patent Medicine Dealers

extend to all their customers and friends
DIWALI & NEW YEAR GREETINGS
26 Cross Street, - - - Durban

Messrs. BHAGAT'S VEGETARIAN LOUNGE

wish all friends and patrons a
HAPPY DIWALI & PROSPEROUS NEW YEAR
177 Grey Street, - - - Durban

Messrs. MY OWN SHOP

wish all customers and friends
DIWALI & NEW YEAR GREETINGS
131 Prince Edward St., - - - Durban

Messrs. IMPERIAL TEXTILE DISTRIBUTORS
Wholesale Merchants

extend hearty greetings to all their customers for a
HAPPY DIWALI & PROSPEROUS NEW YEAR
12 Bond St. - - - Durban

Messrs. G. C. KAPITAN & SON

The Home Of Indian Sweetmeats — Vegetarian Restaurant
extend to all friends and customers cordial greetings for a
HAPPY DIWALI & PROSPEROUS NEW YEAR
154 Grey Street, - - - Durban

Messrs. PATEL'S REFRESHMENT ROOM

Quality Sweetmeats
extend to all friends, customers and patrons cordial greetings for a
A HAPPY DIWALI & PROSPEROUS NEW YEAR
139 Brook Street, - - - Durban

Phones: 24647/62123.

Tel. & Cable Add.:" MANI

Mr. NATHOO TABHA

General Timber & Hardware Merchant & Direct Importer
wishes all his customers and friends
A HAPPY DIWALI AND PROSPEROUS NEW YEAR
107 Queen Street - - - Durban

Messrs. G PARBHOO & SONS

Merchant Tailors & Direct Importers
Phone: 23353
wish all their customers and friends
DIWALI & NEW YEAR GREETINGS
174 Grey Street, - - - Durban
Mainway, - - - Livingstone

Messrs. D. B. BHOOLA & SONS

General Merchants
wish all friends & customers
DIWALI & NEW YEAR GREETINGS
44b Market Street, - - - Krugersdorp

Messrs. O. M. PATEL

Wholesale & Retail Fruit Merchants
wish friends and customers a
HAPPY DIWALI AND PROSPEROUS NEW YEAR
14 Diagonal St, - - - Johannesburg

The Coming Age

By C. SUBRAHMANYA BHARATI

[Vinobaji in a recent speech in Marathwada referred to Tiravalluvar and Bharati as great Tamil poets who supported the idea of Bhoodan. The following article by Bharati, published in the September issue of Sarvodaya, is reproduced as our humble homage to his hallowed memory on the occasion of his death anniversary on September 11, 1958—D.K.B.

FROM the beginning of history, the higher human will has been consistently striving to bring about perfect fellowship, or at least mutual tolerance, among human beings. The poets of the race have sung of it, prophets have preached it, and even legislators have often pretended to work for it. But the construction of human society could only appeal to the intellects and emotions of a few classes, who had to be content with regarding the higher teachings as ideal counsels which yet could not be made practical in ordinary human life. So the will of Man, aspiring towards the heights, has ever been defeated by the old brutal custom of treating human life as an

arena of competition which implied mutual injury and endless strife for securing physical necessities and luxuries. Competition is said to be the natural law of life among animals, but human "civilisation" has aggravated that evil principle into such terrible forms that we are worse than the lower animals in certain respects. There are plenty of crows in the town where I am living. But I find that the crows do not fight each other so cruelly and viciously as men have ever been and are doing, for food and shelter.

What the Westerners call socialism is not clearly understood here. But still for the West as well as for the East, there is only one decent way of living, viz. to make the earth common property and live on as fellow-workers and co-partners. We have a tradition in the *Krita-yuga*, men lived like that in this country. That may or may not be true. But human will shall yet succeed in bringing about that *Krita-yuga* in all countries and not in a far-off future. The higher will of man has been baulked till now, be-

cause for some reason or other it could not direct the main part of its energy towards rectifying the root of our social ills. Justice must be made to triumph in the very structure of human society. And then it will naturally triumph in all human affairs and relations. So long as the principle of competition holds sway over the structure of human association, so long as land and water do not belong commonly to all human beings, men are

bound to behave worse than brutes in their "economic" relations at any rate. They are fools who think that the sages had no knowledge of political economy. The Rishis were wise not merely in their teachings about the other world, as certain people imagine; they were equally wise in their teachings about this world. When the majority of men realise this fact fully, we shall have taken the next step in our upward evolution. —"Bhoodan."

Gandhi On Journalism

"THE sole aim of journalism should be service. One of the objects of a newspaper is to understand the popular feeling and give expression to it; another is to arouse among the people certain desirable sentiments; and the third is fearlessly to expose popular defects.

"References to abuses in the States is undoubtedly a necessary part of journalism and it is a means of creating public opinion. Only my scope is strictly limited. I have taken up journalism not for its sake but merely as an aid to what I have conceived to be my mission in life. To be true to my faith,

therefore, I may not write in anger or malice. I may not write idly. I may not write merely to excite passion. The reader can have no idea of the restraint I have to exercise from week to week in the choice of topics and my vocabulary. It is a training for me. It enables me to peep into myself and to make discoveries of my weaknesses. Often my vanity dictates a smart expression or my anger a harsh adjective. It is a terrible ordeal but a fine exercise to remove these weeds."

—Mahatma Gandhi.

India's Largest Insurance Company At Your Service

The
New India Assurance
Company Limited

SOLE REPRESENTATIVE IN THE UNION OF SOUTH AFRICA

RUSTOMJEE JALBOY RUSTOMJEE

140, Queen Street, DURBAN.

FOR SERVICE AND SECURITY

CONSULT US FOR

EVERY TYPE OF INSURANCE

P.O. Box 1610.

Residence: 111 Eleventh Avenue,
DURBAN.

Phones:

Office: 25845

Residence: 36413.

Apartheid Chickens Come Home To Roost At Adams

THE picturesque, century-old Amanzimtoti Zulu Training School, formerly Adams College—stood largely deserted last week, following a mass "walk out" by the 236 male borders says a "Natal Daily News" report.

Many students are known to be anxious to return, especially those writing their final examination, but threats of reprisals by their leaders are keeping the classrooms empty.

It is unlikely that there will be any major move now until Sunday, when the leaders of the so-called "strike" (reported in the *Stop Press* of the "Daily News") intend calling a meeting of the students in Durban. At this, they hope to devise some way in which they can write their examination at a place other than the training school.

Yesterday's event were the culminating point of a week of unrest among the students. Trouble initially began with complaints about the standard of food. Then late last week a servant was, it is alleged, rebuked for washing the teacups of both White and non-European staff together.

Sequence Of Events

It is understood that the sequence of events after that was:

1. Student leaders called a meeting on Monday night, and decided on certain forms of "protest". One was to remove the chairs used by the European teachers from the assembly hall. It was also resolved that, should anyone be expelled as a result of these actions, all the students would leave.

2. On Tuesday a prefect reported the events of the meeting to a staff member.

3. On Tuesday night this prefect's dormitory was attacked, and a pupil stabbed in the back. As it happened, this boy was not the prefect concerned.

4. On Wednesday the school principal, Mr. C van Heerden, decided to expel 30 of the students who had attended the meeting and planned the "protest" action.

5. All the male students walked out of the school.

Every possible effort was made by the White staff to dissuade the students from this policy of educational self destruction. The principal and his teachers all pleaded with them: "Do not act hastily or foolishly at such a time, when your examinations are so close. Even if you are indifferent to the results to yourselves, remember your parents and the sacrifices many of them have made to send you here."

But their protest were in vain. This is the second serious upheaval at this centre in the past 11 years.

The Government took over Adams College two years ago. Since then, according to those closely associated with the school, it has been running very smoothly and the work done there has

been on a particularly high level.

At an emergency meeting the students said, again and again: "This is a Zulu school. Why do we have to have White teachers? We want all Bantu teachers."

A senior police officer attempted to address the students at this meeting. He spoke to them in English, but they refused to listen to him, saying that he must speak in their own language—Zulu. They also refused to listen to him through the medium of an interpreter.

"Don't Leave Us In The Lurch. . .

—Swart

A WARNING that South Africa's position in Africa was critical and that the next five years would call for greater sacrifices, according to SAPA and which was published in the "Rand Daily Mail" given by the Minister of Justice, Mr. C. R. Swart, at the opening of the Free State Congress of the National Party in Bloemfontein.

While Mr. Swart was speaking, the Leader of Opposition, Sir De Villiers Graaff, was telling the Transvaal Congress of the United Party in Pretoria that Communist aid to President Nasser might mean "the beginning of a new era of strife for all of us"

Three times during his speech, Mr. Swart said that sacrifices would be called for. He asked: "Do not leave us in the lurch. Do not leave your Prime Minister in the lurch."

The coming five years will be difficult for South Africa, he said. When a government had been in power for a number of years things became more difficult. The Government was faced with problems which it did not have to meet in its first few years of power.

'Unpopular'

"Do not think you can say that we, the Government, have left you in the lurch. But now things will have to be done which may be unpopular."

There were world problems affecting South Africa. World opinion was often against the Union. In South Africa there were also problems and the more they were tackled the greater the resistance of certain people.

"We will have to take stronger action. The people will have to make greater sacrifices. Do not be afraid to make them. The

position of the Union on the African continent is critical.

'Safe Home'

"It is our duty as a Government to maintain South Africa's position in Africa and in the world so that you and your children have a safe home in the future,

The National Party had three messages for South Africa. The first was to strive for a Republic. The second was to make South Africa a safe place for the future of Western Christian civilisation.

The third was that the National Party as a party would not allow the exploitation of one section by another.

'Leaders Prepared'

The Party's leaders had always been prepared to make sacrifices.

"We must stay on our road of idealism and be prepared to make sacrifices.

"I warn that if we lose our ideals we are lost.

"People should not ask: 'If we get a republic how will it affect my wool prices or my mealie prices?' We will have to make sacrifices."

Britain Explains Her Attitude To S.A. In United Nations

(Continued from front page)

Paragraph 7, since that paragraph specifically says "nothing contained in the present Charter" shall authorise United Nations to intervene in matters essentially within the domestic jurisdiction of any State."

„Mr. Beeley discussed individually the various sections of the Charter which had been invoked to support the United Nations discussion of the question, but repeated the United Kingdom view that Paragraph 7 of Article 2 stood paramount.

Others Vulnerable To Criticism

"Mr. Beeley went on to say that South African Government is not the only Government considered by other member States to be vulnerable to criticism on the basis of this article of the Charter. There are many like situations in the domestic policy of member States. "That these situations do not become matters of international dispute is due, at least in part I believe, to the general recognition by the member States of the important principle embodied in Paragraph 7 of Article 2 of the Charter. In so far as this Article is disregarded by the General Assembly in relation to the internal affairs of the Union of South Africa, a precedent is created which could have a wide application to the domestic affairs of other member States," Mr. Beeley concluded: "The United Kingdom Government will vote against the resolution before the Committee. It follows from what I have said that in doing so, we are not expressing any opinion on the internal policies of the Union of South Africa. The United Kingdom vote has one meaning only. It is a vote in defence of the United Nations Charter."

Ginners Give Scholarships

From Kampala comes the news that Mr. M. T. Gandhi, Secretary of the Busoga, Bukedi, Lango and Acholi Ginning Pools has announced the donation of scholar studying in the various schools in Uganda,

World Newsreel . . .

No Diminution Of Press Facilities

PAKISTAN'S Director-General of Posts and Telegraphs said in Karachi on Monday that Pakistan is "not in favour of diminishing the existing privileges and facilities available to the Press."

The Director-General, Mr. Mirza, was commenting on last week's vote on press rates in the International Telecommunications Conference at Geneva.

The telegraph committee of the conference voted last Thursday by 28 votes to 27 in favour of a measure sponsored by the Pakistani delegation which was interpreted as being designed to end the "Empire penny press rate" for the transmission of news anywhere inside the British Commonwealth.

The measure must be ratified in plenary session of the conference before becoming part of the international telegraph regulations.

Mr. Mirza said Pakistan would "favour any proposal having the support of the large majority of the delegations on press rates."

Pakistan, he said, did not wish to take the lead in any move.

Mr. Mirza said he understood the British post office had issued a statement clarifying the position and "stating that whatever is being discussed at Geneva at present does not affect the Commonwealth press rate."—Sapa-Reuters.

Debate On Lennox-Boyd Constitution

The Minister of local Government, Mr. A. E. Ofori Atta, told Parliament at Accra on Wednesday that Ghana would suffer "irreparable harm" if the 1957 "Lennox-Boyd" Constitution was not altered.

He was speaking in the continued debate on the Constitution (Repeal of Restrictions Act 1958 which seeks to repeal provisions under which constitutional amendments must be referred to the Houses of Chiefs, be approved by four out of five of the Regional Assemblies and secure a two-thirds majority in Parliament."

Members approved the second reading and standing orders were suspended to allow the Committee Stage to be taken.

Under the present Constitution, the Bill would then be referred to the Houses of Chiefs and Regional Assemblies.—Sapa-Reuters

Taxation Catches Up With Nizam

Taxation has at last caught up with the Nizam of Hyderabad, once the richest man in the World.

Before India became independent he was ruler of a State nearly the size of Italy, sole master of its revenues, lord of a harem of hundreds of beautiful women and possessor of a treasure house stacked with rubies, diamonds, emeralds, pearls and gold coin.

Today by any standards, the ageing Nizam is still no pauper. He gets an annual privy purse of £375,000 from the Indian Government. His palaces and private Estate are valued at £70,000,000 and from the sale of some of his jewels and gold he has formed a trust for his children and grandchildren worth £40,000,000.

He still keeps a private army of 1,000 men, and behind the high walls of his Hyderabad palace the secluded life of the Zenana still continues, for his three legal wives, 42 Begums and 300 women servants.—Sapa-Reuters.

Sudan Changes Mind About Britons

Over 60 U.K. experts who were dismissed by the Sudan in 1953 when their posts were "Sudanised" are being invited back by the Sudan Government. Barclays Bank D.C.O., after a message from its Khartoum office said that the Sudan Council of Ministers recently decided "to authorise the re-engagement of the [services of foreign experts" and this decision was now being put into effect. The Sudan Government Agency in London said that some of the British whose posts were Sudanised had already been re-engaged. There was a shortage of lawyers, nurses, teachers, doctors and engineers. The Sudan Government wanted men of calibre, 90 per cent of those re-appointed are from Britain.

Indian Businessman Helps African Student

A young African student in India who was in financial difficulties has received a generous gift from a Nyeri businessman, Mr. T. K. Padis.

Lawrence G. Mwathi, son of a Machakos school teacher, Mr. Lewis K. Mwathi, joined the St. Joseph's Indian High School at Bangalore some time ago. His studies were being financed by his father, but there have

been monetary difficulties recently and the student was in distress, particularly because he is to appear in his final examination next March.

Now Lawrence can devote

his entire energy to study and strive to get a good class in the examination. His worries are over, because Mr. Padis has come to his aid and paid his expenses for the next 8 months.

Ayub Khan Wants To Protect Common Man

PAKISTAN'S President, General Mohammed Ayub Khan, announced in a broadcast on Saturday night price controls on essential goods.

He also defined black marketing and hoarding for the purpose of martial law.

The General said the Government desired to stabilise the market to "protect the common against the evils of profiteering, blackmarketing and hoarding.

At the same time, his government was anxious to give trade and industry a reasonable margin of profit.

Controls were being confined to as few goods as possible, he said, and would apply to commodities such as textiles, food grains, cooking oils, iron and steel, cement, bicycles, cigarettes, tea, razor blades, newsprint and mechanically-propelled vehicles.

The charging of more than

controlled prices would be punishable under martial law, the General continued, but the regulations would not be applied retrospectively. There was "no intention to go with-hauling."

Hoarding was defined in the control order as a failure to mention goods in returns to competent authorities or in stock registers, or keeping more than the quantity prescribed. Black marketing was defined as selling or re-selling at more than controlled prices.

Both offences are punishable with 14 years rigorous imprisonment.—Sapa-Reuters.

R. VITHAL

Bookkeeping, Writing up Sets of Books, Balance Sheets, Income Tax Returns.

Contact No. 12 Barkly's Arcade, 38 Market Street, Cor. Diagonal & Market Sts., Johannesburg. Phone 33-100

DEWALI GREETING CARDS

REF. NO.		
101	Film Star Printed Cards	3/- Dozen
102	Film Star Printed Cards Large	6/- "
103	Film Star Folder Cards Medium	9/- "
104	Film Star Folder Medium Cards Tinted	12/- "
105	Film Star Folder 3 x 4 Cards Plain	15/- "
106	Film Star Folder 3 x 4 Cards Tinted	24/- "
107	Film Star Post Cards Plain	15/- "
108	Film Star Post Cards Tinted	21/- "
109	Religious Folder Cards Medium Plain	9/- "
110	Religious Folder Cards Medium Tinted	12/- "
111	Religious Folder Cards 3 x 4 Plain	15/- "
112	Religious Folder Cards 3 x 4 Tinted	24/- "
113	Floral Series	18/- "
114	Floral Series	24/- "
115	Floral Series	27/- "
116	Floral Series	31/- "
117	Floral Series Perfumed	36/- "
118	Dewali Greeting Cheque Book	2/- Esob
119	Dewali Greeting Hankies	1/10 Esob

ORDER NOW. POSTAGE FREE. C.O.D. 2/- EXTRA

Obtainable at Our Only Address:

BHARAT MUSIC SALOON AND BOOKSELLERS

Phone 29488 286 GREY ST., DURBAN. P.O. Box 2037

(Opposite Corner Shah Jehan Cinema)

India Letter

(From Our Own Correspondent)

Pak President Hopes For Better Ties With India

PAKISTAN'S new President, General Ayub Khan, said that he hoped to have friendly relations with India.

But, if India were to cut off the flow of canal waters to Pakistan before Pakistan made other arrangements for irrigation, "we will have no recourse but to take whatever action is necessary," he declared.

"The people in Kashmir must have their choice," the President said. "They cannot be held forcibly as they are being held today. We have got to have a satisfactory solution."

"Should we have to resort to extreme measures, the responsibility will be that of India," he said.

Foreign correspondents to whom the President made these statements, asked General Ayub Khan whether he will be willing to meet the Indian Prime Minister, Mr. Nehru, to settle the outstanding disputes between the two nations. He replied, "I would be delighted to meet him if wants to make an honourable settlement." However, he added, "a lot of people have met him face to face and problems remain."

"We would like to have a peaceful solution of the canal waters dispute, Gen. Ayub Khan said, but if India cut off the water supply, "we will have no recourse but to take whatever action is necessary."

He admitted that war would "destroy both countries."

"But if a man grabs you by the throat and is killing you, what else can you do?" he asked.

General Ayub Khan also indicated that the former President, General Iskander Mirza, resigned under pressure from the Pakistani Army.

Conspiracy To Boost Oil Prices

The Bombay police unearthed on Wednesday a conspiracy behind the breakage of a number of oil tanks of the Western Oil Distribution Co., at Sewree on the night of October 13, as a result of which 1.25,000 gallons of superfine kerosene oil went waste. Most of it flowed into the gutters.

The police stated that this had involved a huge loss of foreign exchange and created a shortage of kerosene oil in the

local market.

C.I.D. officers arrested five men who were said to be responsible for the act.

The police said that the three men were partners of a firm which had a contract for the collection of waste oil from drain pipes at Sewree and Wadala.

In order to collect more oil from the drain pipes they had hired some persons to break open the tanks.

Nargis Wants To Enter Politics

The film star, Nargis, who received the award of "Padma Shri", indicated that she might take an interest in politics.

In a written reply to reporters' questions, she said, "I have a feeling that I should take keen interest in politics. Let us see how far my desire are fulfilled."

The film star who watched the proceedings of the Delhi Corporation for a few minutes, was first sitting near the press box. Later she was invited to take a seat by the side of the Mayor.

She had come to call on the Mayor, Mrs. Aruna Asaf Ali, who had invited her to watch the proceedings of the Corporation.

The Mayor also entertained her to tea in her office.

Biggest Ever Currency Haul Made In Bombay

Indian currency to the tune of Rs. 22,60,000 have been seized by the customs authorities at Ballard Estate, Bombay.

It was the largest ever haul of currency, Indian or foreign, to be made in Bombay.

The currency which was sought to be smuggled out of India by an ingenious method was found in two de luxe cars. The cars were to be shipped to Europe. In one of them the currency found amounted to Rs. 12,60,000. The remaining was found in the other car.

The cars were dismantled by a special squad of mechanics employed by the Customs authorities who had earlier found traces of gold in the limousine.

Bundles of 100-rupee notes were found in a special contrivance attached to the chassis. Both cars were full of secret chambers filled with currency notes.

Newly Arrived 'Jaico' Books

KASHMIR PRINCESS	25 s.
One Thousand Nights On A Bed Of Stones	4 s.
The Unmarried Widow	4 s.
The Spell Of Aphrodite	4 s.
Some Inner Fury	4 s.
Stories From Bengal	4 s.
Chitraklekha	4 s.
The Ten Princess	4 s.
War And Peace	4 s.
The Living Thoughts Of Voltaire	4 s.
The Living Thoughts Of Karl Marks	4 s.
The Living Thoughts Of Confucius	4 s.
Somdeva's Katha Sarit sagara	4 s.
Tales From Kalidasa	4 s.
The Whirlwind	4 s.
The Voice Of God And Other Stories	4 s.
Kadambari	4 s.
Keeping Fit	4 s.
The Miracle Of Milk	4 s.
Siddhartha, Man Of Peace	4 s.
Goutama, The Buddha	4 s.
Nectar In Sieve	4 s.
Somadeva's Vetala Panchavinsati	4 s.

(Postage 6d. Extra)

Obtainable From:

INDIAN OPINION,

P. Bag, Durban.

B-I

Sailings Between
East African Ports
Karachi And Bombay

S.S. Kampala due 1st Dec. 1958.
Sails for Bombay on 6th Dec 1958.

PASSAGE FARE TO KARACHI OR BOMBAY

First Class	single	without food	£92-0-0
Second "	"	"	£60-15-0
Third "	"	"	£31-10-0

For further particulars apply to—

Shaik Himed & Sons
(Pty.) Ltd.

390 Pine Street, — Durban.
Telephone 20432, Tel. Add. "KARAMAT."

Just Arrived**Famous Religious Gujarati Books**

Maha Bharat	2	5	0
Thuleso Krit Ramayana 2 Vol	3	10	0
Valimik Ramayana 2 Vol.	4	10	0
Gita in Gujarati Explained		5	6
Gita Paah Ratana Bashan		10	6
Vanikana		19	6
New Cooking Book Paak Vigan			
Over 500 Pages, fully Illustrated	1	12	6
Ambina Jigar, 2 Volume	1	8	6
Dampate na Vivaka Sexual Book	1	5	0
Dampate na Sooka, Sexual Book	1	5	0
Dampate na Bushan, Sexual Book	1	5	0
Koak Sastra	1	12	6
Chandi Paat		5	6
Vibisha Vani	1	5	6
Bagath Jalarun, na Khatta	2	15	0
Jalarun na Omar Path Khatta	1	7	6
Gujarati Teacher, Gujarati Letter Writer		10/6	each
Daily Prayer Book, Sal Suwar, Adika, Maasha Khatta.			
Parsothan Mass na Khatta, Shri Salaya Narian Khatta,			
Jalaram Bapu Khatta Arthie Sangru, and many other			
Song Books at 2/6 each.			

ALL ABOVE ARE NOW ON FOR SALE.

D. ROOPANAND BROS.

PUBLISHERS AND BOOKSELLERS

Phone 20707. — P.O. Box 2524.
85 VICTORIA STREET, DURBAN.

BOOKS FOR SALE

Ramanama—M. K. Gandhi	2	6
An Atheist With Gandhi—Gora G. Rao	2	0
A Gandhi Anthology (Book I)—V. G. Desai	1	3
Gandhian Ethics—Benoy Gopal Ray	2	6
Basic Education—M. K. Gandhi	2	6
Bapu's Letters to Mira (1924-48)	10	6
For Pacifists—M. K. Gandhi	2	6
The Educational Philosophy of Mahatma Gandhi		
—M. S. Patel	8	6
To Women—Amrit Kaur	1	0
Drink, Drugs and Gambling		
—M. K. Gandhi	6	6
To the Students—M. K. Gandhi	8	6
The Gospel of Selfless Action or		
The Gita According to Gandhiji -		
(Translation of the Original in Gujarati with an		
additional introduction and commentary)		
—Mahadev Desai	8	6
What Is Wrong With Indian Economic Life		
—D. V. K. R. V. Rao	3	0
Christianity Its Economy And Way Of Life		
—J. G. Kumstappa	2	8

Obtainable From :

Indian Opinion,
P. Bag, Durban, Natal.

THE QUEENSLAND INSURANCE COMPANY LIMITED.

(INCORPORATED IN 1886 IN NEW SOUTH WALES)

TRANSACTS ALL CLASSES OF INSURANCE

Fire - Marine - Accident

Consult:

MISS TEHMI SORABJEE RUSTOMJEE

SPECIAL INDIAN REPRESENTATIVE

106 MANSFIELD ROAD, - - - DURBAN.

P. O. Box 476. - - - TELEPHONES 47453 & 47888.

*

આંખ બંધ કરીને મોઢે મોલીએ
છીએ તેમાં ને ચિત્તની શાંતિ
અને આનંદ મળે છે, તે બારે
છે, વાંચીને મોલીએ ત્યારે ઓઠો
આનંદ મળે.
—ગાંધીજી.

પુસ્તક ૫૬ સુ—અંક ૪૩

તા. ૭ નોવેમ્બર, ૧૯૫૮.

છુટક નક્કલ પે. ૪

નવા વર્ષની શીખ...

દૃષ્ટિ પૂતમ ન્યસેત પાદમ

સ્વીશંકર મહારાજ

અ કબર અને બિરખલની વાત છે. અકબરે એક પાટિયા ઉપર લીટી દોરીને બિરખલને કહ્યું: “આ લીટીને બિલકુલ બુક્યા સિવાય નાની કરી શકે ખરા?”

“હા જી,” બિરખલે કહ્યું.

પછી બિરખલે ચાક બડે નાની લીટીની ઉપર એક મોટી લીટી દોરી એટલે પેલી લીટી નાની થઈ ગઈ.

આપણા કરતાં બીજાને ગરીબ કરવા હોય તો એમના કરતાં થોડાક વૈભવ વધારીએ એટલે એ ગરીબ થઈ જવાના. બે સગા ભાઈ છે. બન્નેને વડીલોપાળિત સુડી સરખે હિરસે મળી છે. એક ઘેર રહીને બીજાને આક્રમિક જઈ પુખ પૈસા કમાઈ આવ્યો. એ પૈસાથી એણે એના ભાઈ કરતાં ઉચું ને સુખ સગવડવાળું મકાન બાંધ્યું ને મોજશોખથી રહેવા લાગ્યો. આમ કરવામાં એ એના ભાઈને લુંટતો નથી પણ એની રહેણી કરણીથી એણે એના ભાઈને ભોંયમાં ખાલી દીધો. અંગલો જોયો કે એ ગરીબ થઈ ગયો!

વેદમાં એક મંત્ર છે: “દૃષ્ટિ પૂતમ ન્યસેત પાદમ” એટલે ઠગલું બરો ત્યારે તે દ્રષ્ટિને પવિત્ર કરીને બરો. એનો ભાવાર્થ એવો છે કે, આપણે જીવન એવી રીતે જીવવું જોઈએ કે આપણી જીવવાની રીતથી સમાજમાં કોઈનેય નુકસાન ન થાય, કોઈ આપણું અનુકરણ કરે તો જીવાવામાં ન પડે; પણ ઉલટો સુખી ને સમૃદ્ધ થાય. એના દીલમાં પવિત્ર જીવન જીવવાની ઝંખના બળે; તથા સુખી જીવન કોને કહેવાય એ બાજુવાની ને એ અનુસાર જીવવાની અભિલાષા પ્રગટે.

ચિંતન

આ બી ફનીયાનું મોં પૈસા તરફ છે. પૈસો એ જ પરમેશ્વર છે એમ ઘણા માને છે. જીવન વ્યવહારમાં પૈસાની જરૂર નથી એમ નથી. પણ જ્યારે માણસ માત્ર પૈસા પાછળ જ પડે છે ત્યારે તેને પૈસા મળે છે ખરા પણ ઘણું યુમાવીને.

આપણા શાસ્ત્રોમાં ઘી, હ્રી અને શ્રી એવા ત્રણ શબ્દો આવે છે. ઘી એટલે ભુદ્ધિ, હ્રી એટલે ધનજાત; અને શ્રી એટલે શોભા. આ ત્રણેય હણાય ત્યારે પૈસો ભેગો થાય છે.

શબ્દ હરીફાઈમાં એક માણસને પચાસ હબર મળ્યા. લોકો એને ભાગ્યશાળી કહે છે. પણ કોઈ વિચારતું નથી કે આ પૈસા આબ્યા ક્યાંથી? ખરેખર આ પૈસા નથી પણ અનેક લોકોના ખાંસુને સરવાળો છે.

પૈસા એ સંપત્તિ નથી; પણ વિપત્તિ છે. એ માણસમાં અવિશ્વાસ અને ભય ઉત્પન્ન કરે છે. એ નાસી જશે એવો સતત ભય માણસને રહ્યા જ કરે છે. નિરાંતે ઉઘવા કે ખાવા ન દે, જે મેળવીને માણસનું મન તુપ્ત ન થાય, શાંતિ ન અનુભવે તેને સંપત્તિ શી રીતે કહી શકાય?

આજની અભિલાષા

બધામાં તું છતાં જુદો ગજબ વટના વટાવીને,
પ્રભો! આનંદ શું આવ્યો જગત આતું પ્રનાવીને!
બધાનો દોર તારે હાય, કશું માયે ન રાખે તું
મલા બમવન! મહારી છે કે રાયે છે નચાવીને?
સ્વમાં છે તેં વિવિધ દંડો કસોટી કારખી તારી,
રશી વટમાં ઘડે વટના જુદા ઘાટો ઘડાવીને,
ઉપાવે.તું, ઉભડે તું છતાં કંઈ કંઈ નિમિત્ત રાખી,
કરે બદનામ ખીલને તું પોતાને બચાવીને;
અકળ બહાંડ રચનારો અને બહાંડથી જુદો;
છતાં જુદો નથી એવું રશી કોબાંડ મચાવીને,
મનુજને તું બધું આપે મરણ માગ્યું નથી દેતો,
કહી દે, તો કવેળાનું અમર વેળા વિતાવીને;
ભમાવે છે બરી ભમણા હબરોને તું ભવરણમાં,
પરીક્ષા આ પ્રજા કેવી શિખામણ દે સતાવીને!
અવિલા આજ બહુ બાપા-અવિનાશી નથી જોતાં
જગત જીવી રહ્યું આને દાનને કચકચાવીને,
તજીને શોપની સખ્યા પ્રજા પૃથ્વી પરે આવે,
નવીન આદેશ કંઈ આપો કરી બંસી બળવીને.

તમે સ્વતંત્ર ભારતના નાગરીક છો. તમારે વિશ્વમાનવ બનવાનું છે. તમે એકજ દેશના નાગરિક નથી બધા જ દેશોના નાગરિક છો. બધા માનવોનું સંગઠણ કરવું છે. જય-જગત ભારતીયોનું મીશન છે. તે પૂર્ણ ન થાય ત્યાં સુધી વિશ્વમાં શાંતી નહીં મળે. જેમ મહારાષ્ટ્ર અને બંગાલનો નાગરિક કુદરતી રીતે જ હિંદુસ્થાનનો નાગરીક બની જાય છે. તેમ જમે તે દેશનો નાગરીક કુદરતી રીતે જ વિશ્વનો નાગરિક બનવો જોઈએ.
—વિનોબાજી.

નૂતન વર્ષે

નૂતન વર્ષે, નવલ પ્રભાતે, અંતર એક જ આશ,
પંચ સુલેલા આપણુ આને, લઈએ નવો રાદ!
કુમ કુમતા વહાણનાપા, સમીર મંદ મંદ વાવે,
દિન મણંતા મસો વિતતા, અમરોરો એણે ખેલે!
માયાના ચક્રકરમાં ફસાયા, જુલી જઈને રામ!
માઈ આ તારે કરીને, પૈસાના ઘડને યુવામ!
પંચ સુલેલા આપણુ આને, લઈએ નવો રાદ,
નૂતન વર્ષે, નવલ પ્રભાતે, અંતર એક જ આશ!

— અને —

અહો! આ તો આવી નૂતન પ્રભા!
રહો સર્વની સુખાકારી મરત સદા,
વધો સુખ સંપત્તિ આયુષ લાંબુ!
જેજ અભ્યર્થના છે આજ માયુ.
—કરસનદાસ પ્રજાપતી.

“ઇન્ડિયન ઓપિનિયન”

શુક્રવાર તા. ૭ નવેમ્બર, ૧૯૫૮.

જે તમોને સાફ અને સાચું લાગે છે તે જો તમે આચારમાં ન ઉતારો તો તમોને સાફ કે સાચું લાગ્યું છે એમ કેમ કહી શકાય? જ્યાં સુધી એ વસ્તુ આચારમાં ઉતરતી નથી ત્યાં સુધી એ માત્ર તરંગ છે. તેના આચાર માટે જો સૌથી વધુ અધિકાર હોય તો તે મારી જાત જ છે એમ વિચારવાથી સત્ય આચાર માં ઉતરશે. નહિ તો એ વાત મને સાચી લાગે છે પણ મારા ગળ બહારની છે એમ કહી આપણે છટકી જઇશું તો એમાં સત્ય કદી વિજયી થશે નહિ.

—ગાંધીજી.

ઉંડા અંધારેથી પ્રભુ પરમ ને જે તું લઈજા

વળ પંને આંતે ફરી દિવળી આવી અને આપણા જીવનનું એક પાનું અંધ થયો. તા. ૧૨-૧૧-૫૮થી નવું પાનું શરૂ થયો. આ પર્વના શુભ દિનેમાં અમે અચારા મિત્રો શુભેચ્છાઓ અને વાંચકોને અમારી શુભેચ્છા પાઠવી એ છીએ.

નૈતિક રાજકીય અને સામાજિક તથા આર્થિક એમ ચારે રીતે આને આપણી સમક્ષ અંધકાર છે. આજનો કાળ આપણે માટે કસોટી ભયો છે. સંકટ અને કસોટીમાં આપણે ઢોંખત ન હારતાં અને સમયની અવગણના ન કરતાં આપણે જો આપણું જીવન સમયને અનુકૂળ કરશું તો જરૂર પ્રકાશના કીરણો આપણને દેખાશે અને આપણા જીવન ઉજાત થશે.

નૈતિક આર્થિક અને સામાજિક તથા રાજકીય બધી રીતે આપણે ગુજરાતી આ ધણા મુશ્કેલ પરિસ્થિતિમાં છીએ. રોજ રોજ નવા યત્નો કાપવાનો અને નિત નવા અંકુશો આપણા જીવનને ફેરવે છે. અકિત જેમ આને અંધકાર માં છે તેમજ વિષ પણ અંધકારમાં મારું કાપી કહ્યું છે. કપારે કપાં અને કેમ અંકુશો અને આક્રોશો આની પડશે એની ચોંટા બધાને છે જ.

નૈતિક અવલોકન

આવા વિશગ્ન કાળમાંથી જ્યારે આપણે પસાર થઈ રહ્યા છીએ ત્યારે આપણે, દૈવત એકજ વિચાર કરીએ છીએ કે ધનનો દગલો કેમ વધારી શકાય. જાણે આપણો ખ્યાલ એ છે કે, માનવ જીવનની મહત્તા એજ છે કે, તે એક આરામ ભયું જીવન વ્યતીત કરે અને પોતાના જાળો માટે ધન મુકતો જાય. જાળો તરફ ની દ્રષ્ટિ પણ આપણે એટલીજ સમજીએ છીએ કે, તે બલુ છે તેને કપડા મળે છે તેને ખાવાનું મળે

છે? મોજ મજ માટે નાથ આપી શકું છું? આ પ્રશ્નોના જો “હા” માં ઉત્તર હોય તો આપણી બધી દ્રષ્ટિ પૂર્ણ થઈ. પછી રાત દિવસ ધન ઉપાર્જન માટે વિતાવી શકાય.

આપણે કદી એ વિચારતાંજ નથી કે, આપણા જાળને નૈતિક ધોરણે મળે છે? ધાર્મિક મોષ મળે છે? આ ઉપરાંત આપણું જીવન પણ એટલું ધર્માલીક હોય છે કે, આપણે આપણા પોતાના મામું વિશે પણ વિચાર નથી કરતાં કે આપણે સત્યને માર્ગે છીએ કે જોડે, જીવનમાં આપણે અનેક સવાલો જો આપણે વિચાર કરી છોડીએ તો આજ-કરતાં આપણું જીવન ખીજા જીવનનુંજ હોત. પણ તે આપણને “ભયવહાર” નથી લાગતું. અને જે “ભયવહાર” ન હોય તે આપણે માટે નથી, કદાચ ખીજા માટે હોય. આમ લખવાનો હેતુ એ છે કે, આપણે પ્રત્યેક ખીજાના કુટુંબો શોધવામાં પડ્યા છીએ અને આપણા પોતાના કુટુંબો આપણને દેખાતાંજ નથી અથવા તે જોવાની જરૂર જણાતી નથી.

આ પરિસ્થિતિ હોય ત્યાં સમાજ આમળ કપાંથી આવે? પ્રત્યેક માણસ પોતાના કાંઈક સ્વાર્થને માટેજ કાંઈક અને કાંઈક કરવાનો પ્રયત્ન કરતો હોય અને એ સ્વાર્થની આડે જે કાંઈ આવે એને કોઈ પણ રીતે દૂર ઠકાવવા પ્રયત્ન કરતો હોય છે. આવી રીતનું આપણું નિતી વચરનું જીવન જોઈને અને બહારનું કિયુંજ વાતાવરણ જોઈને જાળો આપણા કરતાં આમલ જે ડગલા અનિતીને માર્ગે વધે છે.

સમાજની આજે દ્રષ્ટિ છે કે આપણે સુવક વર્મ જે આજે અધ્યાત્મી ને માર્ગે આમળ વધી રહ્યો છે એને રોકે. આપણે એમ નહીં કરીએ તો આપણો સમાજ યોગ્ય વર્ગો વાદ

સાવ નાથુદ થશે. અને માનવતા વિહીન એક સમાજ હરતીમાં આવશે. આ બધા અંધકારમાં આશાનું ધણું નાનું એક કીરણ છે કે ઠેકાકે યુવકો જન્યુટ યજ પોતાના સાથીઓની પતિત દશા માટે કાંઈક કરવા ઉત્સુક થયા છે. પણ હમેશ વાદ રાખવું જોઈએ કે, કોઈ પણ ચિન્ત કરવા માટે હાથ જોખ્યા રાખવા જરૂરી છે. ખોલવું એક અને કરવું એક એની અસર નથી થતી. આ આપણું નૈતિક અવલોકન.

આર્થિક અવલોકન

આર્થિક જાણ્યુ તો નખળી પડતીજ જાય છે. અને તેના કારણે પણ બે છે. એક કારણ તો સરકારના કાપડા એ અને અંકુશો છે જ પણ ખીજુ કારણ આપણે પોતે પણ છીએ. ધણા વેપારોમાં અથવા ઉદ્યોગોમાં આપણે આખો લાડવો ખાવાની ભાવના રાખતાં હોવાથી નાના વેપાર અને ઉદ્યોગને દાની પહોંચાડીએ છીએ. આ ઉપરાંત માણસ પોતાની જરૂરીયાતો વધારતો જાય છે અને પછી નાણા જોહા પડે છે. અને એ દ્રષ્ટિએ પણ આર્થિક સ્થિતિ માટે આપણે રડવું પડે છે. ત્રીજા વસ્તુ આજનો યુવાન વર્ગ ધન સંપાદન કરવા કરતાં ધન વેડફવામાં પડ્યો છે. આથી ધનની અછત જણાય છે. આવા સમયોમાં સમાજે જીવનની જરૂરીયાતો પર અંકુશ લાવવાનું વાનાવરણ નિર્માણ કરવું જોઈએ. અનેક પ્રસંગો અને અનેક રીતો કે જે વગર મહત્તા ખરચો હોય છે તેનો દાખલો સમાજે ન ખેસાડતા તેવા રીવાજોને નાશુદ કરવા આજે તઈવાર થવાની જરૂર છે.

ધન જરૂરી છે. પણ જરૂર ઉપરાંત તું ધન કુટુંબ માટે ત્રાપ સમાન છે. નાણા આપણને પાંગળા બનાવે છે. એશ-આરામી બનાવે છે. અને નૈતિક રીતે પણ આપણું પતન કરે છે. આ બધા ઉપરાંત ધનવાન કુટુંબમાં સૌથી વધુ કલેશ હોય છે.

ખીજા જે આર્થિક અડચણ છે એને માટે તો જો આપણામાં તાકાત હોય તો સરકારના કાપડાઓ સામે લડત આપવા તઈવાર થવું રહ્યું. આ આપણું આર્થિક અવલોકન.

રાજકીય અવલોકન

રાજકીય દ્રષ્ટિએ ગુજરાતી વર્ગ સાથી પાછળ ગણાય. એકાદ અપવાદ શિવાય રાજકીય ક્ષેત્રમાં ગુજરાતી નહોં દેખાય. એના કારણે એ ધણા બતાવશે. પણ જે આમળ આવશેજ નહીં. આ સ્થિતિ આજ સુધી નબળી પણ હવે આપણે જો બચો સામે લડવાનું છે. એક સરકારી કાપડાઓ અને ખીજા આફ્રિકનોના આપણે માટે ના અણમયા સામે.

આ દેશમાં રહેવું હોય તો આપણે સરકાર સામે લડત ઉપાડવા આફ્રિકનો સાથે મળવું અપરિચક છે. હાથ ધરત માટે આપણે તેમની સાહાયુતી મેળવી શકીએ તોય ધણું મણાય. આ ઉપરાંત રાજકીય ચળવળો જે કાંઈ ચાપ આમાં રસ લખ જે કાંઈ ખોટું હોય તેને ખોટું જાહેર કરી સસ મામું બતાવવાનો પ્રયત્ન થવો જોઈએ. ક્ષણી સરચા ખોટે માર્ગે છે એની ચર્ચા કરી “આમ ચેયર પોલીટીકલ” ન કરતાં સક્રીય કાંઈક કરવા આપણે તઈવાર થવું જોઈએ. આફ્રિકનો સાથે મેળવવા માટે એવા સામાજિક મેળવવાનો જોઈએ કે જેમાં એક ખીજા બધી એક ખીજા માટેના ખોટા ખ્યાલો દૂર કરી શકે. રમત, ગમત, ચર્ચાઓ, સાધારણ મનોરંજન કાર્યક્રમોનો આમાં સમાવેશ થાય.

સામાજિક અવલોકન

સામાજિક કુટુંબો ગુજરાતીઓમાં છે જ. બધાના જેટલીજ અથવા કદાચ વધારે. એ સામે પણ આપણે બે દરકાર છીએ. સૌથી પ્રથમ સમાજ મા એકતા હોવી ધણી જરૂર છે. એ ઉપલક એકતા નહીં પણ અંદરની હોવી જોઈએ. આ નવા વર્ષના પ્રભાતે જો આપણે મન યુવક એટલેજ સંકલ્પ કરીએ કે, “હું ગાતી જાતી કે, વચુંના આધારે સાગી વ્યક્તિને નહીં જોવું” પણ માનવ તરીકે જ જોઈશ.” તો આપણા મનની સંકુચિતતા દૂર થશે. પછી આપણે સામા માણસના ગુણ કે દોશો તે આપણી ગાતીને કે વચુંને છે એ રીતે નહીં જોઈએ. પણ માનવ તરીકે જોઈ તેવું ઔરવ કરવું અથવા વખોડવું.

સમાજમાં ખેતોનું રચાન પણ દીન પર દીન પાછળ થતું જાય છે પરમા વડુ દીકરીઓની હાથે આજે સમાજ માં પહેલા કરતાં વધારે જણાય છે. જીવન જમાનામાં દેખીતો મારાઓને પડતો પણ આજે વહુને જે યુગોવાર પડે છે તે અસહ્ય મણાય. આ સામે જીઓ નીરાધાર બની મોન સેવે છે. અને પુરુષો તે સામે આંખ બંધ કરે છે. કારણ? “ધરની આપણું” તુલસી-દાસના કુહા-સુભ્ય સ્ત્રીની હાથ સંસ્કાર ને જરમ કરવા પૂરતી છે એ આપણે વાદ રાખવું જરૂરી છે.

અમારા નમ્રમતે આ સામે એક છુદ્ધ પોકાર આ પુરુષે કરવાની જરૂર છે. એને માટે સમસ્ત આજે આફ્રિકનો સામાજિક નેતાઓને એમ થઈ આપણા સમાજના આ યુગોને કેવી રીતે ઢલવા એનો મામું શોધવો અને તેને પોતાની બધી શક્તિથી અમલમાં મુકવો. આમ આપણે નહીં કરીએ તો આપણું હવે પતન નિશ્ચિત છે.

આ પર્વના મંચળ પ્રસંગે ક્ષણ પ્રભુ પાસે અમારી એજ પ્રાર્થના છે કે પ્રભો! અમને અંધકારમાંથી પ્રકાશ માં આવવા શક્તિ આપ.

અ ગ્ર લેખ

રાજદ્રોહ અને રાજનૈતિક જીલમ

નૂતન વર્ષે નૂતન માર્ગ

શ્રીમતી સુશીલા બાંધી

જો સરકાર બધાનું માનીને હવે રાજદ્રોહનો જે કેસ કરવામાં આન્યો છે, તે રદ કરી નાંખે તો તે એક સારું મત્સદી પગલું ગણાય, પણ જો તેઓ આ કેસને ચાલુ રાખવાની જીદ કરશે, તો ભુતકાળમાં, આવા વિચાર વગરના કાર્યોને લીધે, ન્યાયખાતાનું નામ દેશમાં અને પરદેશમાં બગડ્યું હતું, તેમ તે પાછું બગડશે.

પોલીસ ખાતાએ લગભગ ચાર વરસ, આ રાજદ્રોહના કેસ માટે સંપૂર્ણ માહિતી મેળવવામાં ગાંજ્યા હતાં. લગભગ એ વરસ પછી સરકારે કોર્ટમાં પોતાનો કેસ રજૂ કર્યો. આ કેસને થોડીજ ખારમાં બચાવ પક્ષના વકીલોએ બાંધી પાડ્યો હતો, અને પછી સરકારે ન્યાયખાતા માટે અતિશરમજનક હાલતમાં, તે કેસ હાલ-માં જ ખેંચીલીધો. હવે આ કારસ પાછું શરૂ કરવામાં આવવાનું કહેવાય છે.

કેસને પાછા ખોલવામાં અસુક ગંભીર પરિણામો છે. પહેલ-વહેલાતો, સાધારણ નાગરીકોને, પોલીસની શક્તીમાં જરા વિશ્વાસ ઘટી જશે, ગયા કેસ ઉપરથી એમ શાખીત થાય છે કે પોલીસ, રાજદ્રોહના અપરાધને પારખવામાં કુશળ નથી. આની ઉપરથી એમ પણ માની શકાય કે, એમની અજ્ઞાનતાને, કોઈ પણ પરિસ્થિતિમાં નાગરીકોની સ્વતંત્રતા ઉપર તે હુમલો કરી શકે. પણ આના કરતાં વધુ ખરાબ વસ્તુ તો એ છે કે, એમની અજ્ઞાન તાને લીધે, રાજ્યમાં સુખ અને શાન્તી સ્થાપવાનું કામ કરવાને બદલે, તેઓ રાજનૈતિક વિરોધીઓ ઉપર જીલમ કરશે. આજે રાજદ્રોહના કેસને ફરી ચાલુ કરવામાં આવશે તો, એ પોલીસો કે જેમનામાં આવી જીદમી વૃત્તિઓ છે, તેઓને પોતાના કાર્યમાં ઉત્તેજન મળશે.

વડા પ્રધાનનું કહેવું છે કે તેઓ આ કેસને બંધ નહીં કરે. એવો અર્થ થાય આનો કે તેઓ નાગરીકોના હિતને ન ભેતા પોલીસનો બચાવ કરે છે. એમનું આનું પગલું અહીં તેમજ પરદેશમાં, એ વાતને સત્ય ઠેરવશે કે દક્ષિણ આફ્રિકાની સરકાર એક પોલીસ રાજ્યની સરકાર છે.

ખીજી આ કેસને રદ ન કરવામાં, ગુન્હેગારોને અનિશ્ચિત સમય સુધી, માનસીક તથા નાણાના કષ્ટમાં રહેવાની દ્રશ્યયાંત સજા થાય છે. કોઈપણ સભ્ય સરકાર એક માનવ ઉપર આવી વસ્તુ લાડી ન શકે. આજે એ વરસ નજર કેદમાં રાખ્યા પછી પણ તેઓ એ નથી જાણતા કે તેમને કેદમાં શું કામ સુકવામાં આવ્યા છે. હતાં. આમ હોવા છતાં વડા પ્રધાન કહે છે કે, આ ગુન્હેગારો ઉપર હજી વધુ લાંબા વખત માટે માનસીક કષ્ટ નાંખવામાં આવશે. આ અરસામાં આ લોકો પોતાના ઘરેથી, પોતાના કામ ધંધાથી અને પોતાના સગા વહાલાથી વિચુટા રહેશે. અને આ બધું કરવામાં આવે છે જ્યારે સરકાર પોતે એ વસ્તુ સિદ્ધ નથી કરી શકી કે આ લોકોને શું ગુન્હો છે. આવી વર્તણુક ડોમ્યુનીસ્ટોને શોભે, પણ ખ્રીસ્તી ધર્મના સુત અનુયાયીઓને તો જરાપણ નથી શોભતું.

છેલ્લો ભય એ છે કે, આ દેશમાં ન્યાયથી કામ નથી ચાલતું, અને હવે, કેસને ફરી ચાલુ કરવામાં આવશે, અને એ આ પણ પડી બાંગશે તો કાયદાની કાયકાત ઉપર લોકોને ભરોસો નહીં રહે. હુઝમની વાત એ છે કે, આ બધું એટલા માટે કરવામાં આવે છે કે એક ના લાયક મંત્રી પોતાનું કાર્ય કુશળતાથી સંભાળી નથી શકતો.

પૂર્વજોએ ઉત્સવોની રચના કરી માનવ જીવનને ઉપયુત્ કરી છે. ગમે તેવા સમયમાં અથવા મનના અને તેવા યુદ્ધમાં સમૃદ્ધ ઉત્સવ માનવ હૃદયને જરા તરાપણ આનંદીત કરીજ નાંખે છે. આ ખતલો છે કે; સમુદ્ધનો સંગીત આનંદ હૃદયને હલાવેજ. એટલે માનવે સમુદ્ધના સુખ માટે પ્રયત્નવાન રહેવું જોઈએ જે તેને ખરૂં સુખ મેળવતું હોય તો.

જ્યારે ક્યાંકથી ઉદાસીનતાની એકાદ કાળી રેખા આપણી આનંદની પ્રભાને કાળાસ અર્પી જાય છે ત્યારે એ વસ્તુ નકકી છે કે, ક્યાંક આપણે જીલ ખાઇ મયા છીએ, ક્યાંક ઉમે માર્ગે ચડી મયા છીએ.

માર્ગ બદલી સુખ શાંતી અને આનંદના માર્ગે યત્ન, કે માર્ગ બદલવા ની માયા કુટુમાં ન પડતા જે ઘરેડમાં ચાલીએ છીએ તેમાં ચાલતા રહી આનંદને જતો કરી દુઃખ ચીંતા અને અશાંતીના સાયને અપનાવવો? એ આજે સમસ્ત માનવ જીવન સામે એક ગંભીર પ્રશ્ન ડોળા ફાડતો ઉભો છે.

માનવ કંટાળ્યો છે. આવા આ જીવનથી. પણ એની તળખાઈઓ એને વધુ અને વધુ ઘેરી ખાઇમાં લઈ જાય છે. તે જાણે છે કે હું વિનાશને માર્ગે જઈ રહ્યો છું. છતાં જગારા મારતી સુખની પ્રભા ખાઈની પેલી પાર બોલાવતી એને જણાય છે. એ પ્રભાના તેજમાં ખાઇ જોવા છતાં તેની પુરી ઉડાઈ કે પહેળાઈ તે જોઈ નથી શકતો અને કાંઈક એવા ખ્યાલે કે "હું ટપી જઈશ! કુદી જઈશ અને સુખ મેળવીશ!" તે આગળ અને આગળ વધે છે. મનમાં ચીંતા છે, ભય છે. જાણે છે કે પાછો ફરીશ તો મકાવો મારી પહાડને પેલે પાર જવાનો માર્ગ શોધી શકીશ. તે માર્ગ ભય મુકત છે. અનેક સંતો ગયા છે. બલે દેદીખમાન લોભ

મજો નથી. પણ આનંદ અને શાંતીને તો છેજ.

પણ મારું જીવન નથી! આ નિર્મળતા માનવની આપણને ક્યાં લઈ જશે! શું અનેક સાહસી અનેક સંકટોને સામનો કરનાર માનવ આત્માના અત્યજ સામે "મારું જીવન નથી!" કહી આડા દાંધ ધરશે? શું તેના આત્માનો અવાજ તેને જગાડી સમસ્ત માનવ જીવનને ઉગારી-નહી લે!

આજના દિવાળીના દિવસે તથા તુલન વર્ષે આપણે આશા બરી સમૃદ્ધ બળ વડે પ્રાર્થના કરીએ કે:

"હે પ્રભો આજે જે દીપજ્યોતો અમારા અંધકાર બધાં ઘરને ઉજાળે છે અને ધરીભર તે ઉભસ આનંદ આપે છે. તે દીપ જ્યોતોને તું અખંડ ચીર સ્થાઈ દીપ જ્યોતીમાં ફેરવી અમારા માનવ જીવનને હમેશ માટે ઉજાળી આનંદ શાંતી તથા સુખની રાડે જવાનું બળ આપ."

શુક્રકોર્પોંગ, ઇનકમ ટેક્સ રીટન્સ, લાઇસેન્સીંગ, રેવન્યુ કલેક્ટરન્સ અને ઇનસ્પેક્ટરન્સ માટે મળો:

આર. વીક્રલ
૧૨ બાકલી આર્કેડ, ૩૮ માર્કેટ સ્ટ્રીટ, કોરનર કાયગોલસ અને માર્કેટ સ્ટ્રીટ, મેદાનીસાગર્મ, ફોન ૩૩-૧૬૫૪.

સુકાં મરસાં
આસરે ૩૩ રતલની ગુણી ૩૬-૦, ૧૫ રતલ કોથળીની ગી ૧૬-૩, અને ૬ રતલ કોથળીની શી. ૮-૬. રોકેટથી છે. તેમજ આચાર માટે કાચા કેરી-કાચા-ગોટા ગુંદા ગોટી કલીનું નવું લસણ અને લીલા મરસા ધણું કરીને નવેમ્બરથી મળશે. માટે તાઈદે લખો:
MAARMANS PTY LTD.
Box 26, Phone 128,
Brits Transvaal.

માથે બાંધવાની રીખન અને વેણીઓ
મખમલ, સાદીન, ટાફેટા સીટકની, રીખન અનેક રંગ, ડીકાઇન અને સાઈકામાં મળશે, લગ્ન મંડપ અને મોટર શણગારવા માટે જથ્થાબંધ રીલને મળી શકશે.
બરચાં માટે મખમલ, અને રેસમ તથા ફેલ્ટની ટોપીઓ કીકાઇત બાવે ખતાવી આપવામાં આવશે.
અંગોડે બાંધવા મખમલ, રેસમ, કોટન વિગેરેનાં ફુલોની રંગ રંગની વેણીઓ અને અનેક પ્રકારના પ્રોચર્સ મળશે.
ટોકાણું : માખરો હેટ્સ (પ્રો.) લી.
લેડીઝ એન્ડ ચીલ્ડ્રન્સ હેટ મેન્યુફેક્ચરર.
ફોન : ૮૩૫-૭૬૬૨ પહેલે માળે,
બોક્સ પરપ૭. માર્સર મેન્સન્સ
૩૩ વેસ્ટ સ્ટ્રીટ, — બેદાનીસાગર્મ.

વિવિધ વર્તમાન

હિંસા સામે વિભ્ય

મદાવાદમાં દિબાળી રાજ્ય સામે શ્રી માજિકના પક્ષે કરેલા તોફાન સામે રવ. ઇમામ સાહેબના જમાઈ બાઈ કુરેશી કે જેઓ હજી સાબરમતી આશ્રમમાં રહે છે તેમને ઉપવાસ ક્યાં હતો. એમાં ઘણા બાઈ ખેતોએ એક યા જે રિવસના ઉપવાસો કરી સાથ આપ્યો હતો.

ઉપવાસ વિરો કુરેશીબાઈના ઉદ્દેશો પ્રુથ વિચારણીય છે.

“ઉપવાસ દરમ્યાનનો કાળ કટ્ટનો તો ખરો પણ એ સમય દરમ્યાન શરીરની અને ચિત્તની પવિત્રતા જે રીતે અનુભવના મળી તેવો અનુભવ હવે ક્યારે થશે એ કહેવું આપારે સુરહેલ છે. ચિત્ત ખુબજ શાંતિમાં ઇશ્વરના દિનામનું રતવન કરવું અને શરીર વિકાર રહિત-તેજા વખતનો-અનુભવનો આનંદ હું શબ્દોમાં નહીં મૂકી શકું. સારો વિચાર મુજે, ચિત્ત પકડે, નિર્મળ સ્વરૂપ હિંદુ ધર્મ અને વાતા વરણને આદલાદબ્બક બનાવી જાય! મનુષ્ય પામર છે. એની શક્તિ-મર્યાદા છે. પંથુ જે એ મર્યાદા વટાવી શકતી હોય તો કહું કે “એ કટ્ટ જાને દો પણ નિર્મળતાની નથી રિચતી ન ખુજો.” આ ઉપવાસો તોરાને અરકાવવા સફળ થયા દતાં નાટાલ ઇન્ડિય કોંગ્રેસને સંદેશો

ઉપરોક્ત સંદેશોની જે પરિપદ ડરખાનમાં બરાવવાની છે તેને સંદેશો પાઠવત. પેનન ઠાલી-સ લખે છે કે, “રમજેદ સામેની ખુલ્લી લડતમાં તમારી કસોટી કપરી હશે છતાં હું બાણું છું કે તમે તે ચાહુ રાખશો. અને ન્યાય પ્રેમ તથા રવતંત્રતા મેળવવા માટે શ્રદ્ધાવાન રહેશો. તમારી અહીંસક લડતમાં અમારો તમને પૂર્ણ સાથ હશે.”

તમારી ઉપર મશ્વરના આશિય ઉતરો અને તમારી લડત સર્વ જાતી રંગના લોકોને સમાન હકો આપવા સફળ થાય અને આપણે આશા રાખી એ કે, સાકેય આફ્રિકા એક સુખી આનંદી અને શાંતીપ્રિય દેશ બને.”

રાધાકૃષ્ણન પેરીસમાં
પેરીસમાં બરાનારી યુ. એન. એસ. ક.ની પરીપદમાં હોંદનું પ્રતિનિધિ મંડળ જે મળું છે તેમાં શ્રીમતી હંસાબેન મહેતા. જેઓ યુ. એન. એસ. ક.ના એકમુખેટીય ખોડાના સભ્ય છે, શ્રી કે. એમ. પાનીકર હોંદના પેરીસના એકમ્યી, માદારાજ પટ્ટીયાલા અને ડો. હસન ઝરીર છે અને તેમના નેતા સર રાધાકૃષ્ણન છે.

આ પરીપદ ત્રીજી રવેબરના તેઓ એ ઇલાહી મુકી હતી. આ વર્ષ માટે હશે.”

માટે નવા પ્રમુખ નીમશે અને તે દરમ્યાન સર રાધાકૃષ્ણન મયા વર્ષના પ્રમુખ હોનાથી પ્રમુખપદ લે છે.

કાળા જાળર સામે

પાકીસ્થાનમાં જોડાદ

પાકીસ્થાનના પ્રમુખે રેડીયાપર કાળા જાળર સામે પોતાનો સખત વિરોધ જાહેર કરતાં બાવ ઉપર અંકુશ મુક્યાનું જણાવ્યું હતું. વધુમાં તેઓએ જણાવ્યું કે સાધારણ જન સમાજને ફેલી ખાતા આ અન્યાયો સામે સરકાર સખત દાયે કામ લેશે.

અંકુશને મર્યાદીત કરી ડેટલાક માખેને મુકત ક્યાં છે. અને જે અંકુશ મુક્યાપમાં માલોના બાવો ઠરાવેલા બાવો કરતાં વધુ ભેશે તેને સખત

પ્રકાશકની નોંધ

અમારા વાંગળાને અને દિબાળી નો, ખાસ અંક નથી આપી શક્યા પણ અમારાથી મનનું સારામાં સાઈ વાચન પીરસવા અમે મહેનત કરી છે. તે વંચાય વિચારાય અને આચારમાં મુકાય, અથવા તે ખોટું હોય તો સાચુ લખાણુ મોકલી સમોજને ઉત્ત કરવામાં આમળ વધાય તો અમને દર્ષ થશે.

ચાહુ “કાશમીર પ્રિન્સેસ” આ વખતે નથી આપ્યું તે માટે ક્ષમા. અમારો તા ૧૪-૧૧-૫૮નો અંક ખંધ રહેશે અને પછી તા ૨૧-૧૧-૫૮નો અંક બહાર પડશે. વર્ષ દરમ્યાન જેઓએ અમને જે કાંઈ મદદ કરી છે તે સર્વેનો અમે અન્ને આભાર માનીએ છીએ.

વ્યવસ્થાપક
‘ઈન્ડિયન ઓપિનિયન.’

સભ કરવામાં આવશે કાળા જાળર તથા આ અંકુશના બંધની સભ ૧૪ વર્ષ જેલ મુકીની કરવામાં આવશે.

ધિક્કાર કદી ઉન્નતી નથી કરતો-નહેરૂ

ભારતના વડા પ્રધાને તા. ૧-૧૧-૫૮ મા જણાવ્યું હતું કે “છેલા ૧૦ વર્ષ થી પાકીસ્થાને પોતાની શક્તી ઉત્પાદન ના કામમાં લમાડવાને બદલે હોંદુસ્થાન સામે ધિક્કાર અને મુત્રુત્વ ફેલાવવામાં લમાડી તેથી તે પ્રમતી નથી કરી શક્યું.”

વધુમાં એમને જણાવ્યું કે, “કુનીયા નો કાઈ દેશ ખીલ દેશ સાથે ધિક્કાર ફેલાવતા ઉન્નતી નથી કરી શકતો. પાકીસ્થાનનો પાયોજ ધીકકાર અને ઘુણાપર રચાયો છે.

“આનો દોશ પાકીસ્થાનની પ્રજાનો નથી પણ લીગ કે જેનો પાયો જ ધિક્કાર અને ઘુણાપર પાકીસ્થાનને રચાવવાનો હતો તેનો છે.”

સ્વામી વિદ્યાનંદજીનો ઉપદેશામૃત

રજી કરનાર : છગનલાલ

મનુષ્યો પોતાના જ વર્તોવથી ચાલ ચલનથી દેવતા બની શકે છે. તેમજ રાક્ષસ પણ બની શકે છે.

તલવારનો ધા રૂઝાઈ જાય છે. કુહાડી થી કાપેલું જંઝલ પલ્લેવિત થાય છે, પરંતુ કઠોર વાણીનો ધા કદી પુરાતો નથી.

દાથી ઘણો મોટો હોય છે તેના શરીરમાં મળુ બંધી ચરખી હોય છે. છતાં એક જ પારીરનું અંકુસ તેને વશ કરવાને બસ થાય છે. સો બકરા થી કાંઈ ઘર્ષ શકતું નથી. એક નાનો વાઘ બધાને નષ્ટ કરી નાંખે છે.

ડો. નાયકરનો દિવાળી સંદેશ

ડો. નાયકર એક પ્રેસ બોયુ નિવેદન બહાર પાડી પોતાનો સંદેશ જાહેર જનતાને પાઠવવા જણાવે છે કે;

“પાપ ઉપર વિજયના રમતી ચિન્હ તરીકે જે ઉત્સવ આપણે મનાવી એ છીએ તે વખતે આપણે વાદે રાખીએ કે કુનીયામાં હમણા જે કદીક બધંકર અને કદીક આશા બધું વાતાવરણ હેલાણુ રહે છે તે માનવ જાતને વિનાશ કરશે. પણ આપણને એ બાણી આનંદ થશે કે શાંતીની ઝંખના એ માથુસ જાતને પોતાના હૃદયનું સંરોધન કરવા પ્રેયો છે.

“પણ આપણે માટે આપણી ઉજનીમાં રૂઝાવટ કરનારા કાળા વાદળો ધરાવણ પડયા છે. છતાં આપણા કસોટી અને સંકટના સમયમાં આપણે દીવાળીનો સંદેશ ન જુલીએ એ સંદેશો આપણને કહે છે કે, ન્યાય અને સત્યનો સદા જય થશે અને કુષકૃત્યોને હમેશા વિનાશ હોય છે. જે આપણે આ ઉત્સવનો સચો અર્થ સમજ્યું તો આપણે બધા એકત્ર થઈ એક એવા સંમદીન સમાજને નેતરનું કે જે સુખ અને શાંતી બધો બધા

અસંતુષ્ટ મનને કાઈ પણ તૃપ્ત કરી શકતી નથી. બ્યારે બધુતા નથી કે શા થી આપણે ચર્ચ્યું, અને હમેશાં ફેરફારની રાખીએ છીએ, ત્યારે જો ફેરફાર પછી રિચતિ વધુ ખરાબ કરે તો માટે ઠપકાને પાત્ર આપણે ચેતે છીએ.

જે તમારાથી બની શકે તો ને નારાજ કરતા નહિ.

પહેલાં લાપક થાયો અને પછી ઇખ્લા કરો.

સુખ રહો અમર કંઈ કાઈ હોય લે કહો. કેમકે ખોલ જ્યું છે. અને સુખી શોતું છે.

ખીનખોના સહયુજોની શોખ કરો. અને તમારા કુચ્છો માટે તમારી પોતાની શોખ કરો.

મનુષ્ય જન્મનું સર્વથી પ્રથમ કર્તબ્ય એ છે કે પોતાની સર્વ શક્તિ ઇશ્વરની સૃષ્ટિના છવ માત્રને અપણુ કરી દો.

સર્વદા સંતોષ રાખો, વધારે ઇખ્લા જો અને કામનાનો ફેલાવો ન કરો.

ઇશ્વર ઇચ્છાથી જે કાંઈ થાય તેમાં જ સુખ માની. સંતોષથી અંસારમાં કમ કરતા રહો.

શ્રી-પુરુષ વચ્ચેનો સંબંધ

વાતોમાં સીએને બને દેવીએ મથુવામાં આવતી હોય પણ વારતવ માં તેમ નથી. હજી આને પણ, સીએમાં શક્તિ નથી, તેઓ આ કામ નહીં કરી શકે, તે કામ નહીં કરી શકે એવી પંચુ તેમને માનવા માં આવે છે. પણ જ્યારે સીએ, ઇબનેરા, કલાકારો વગેરે બહાર આવશે ત્યારે જ સમાજને-પુરુષ વર્ષને સીએની સામી શક્તિની પરખ થશે. સી પુરુષની હરીક થવા નથી મામતી. પરખ સાથે દુરમનાવટ કરવા તો નથી જ માગતી. જેમણે સીએને હોયે લાવવા માટે કામ ક્યું છે એવા પુરુષોની અમે બારે કહર કરીએ છીએ. પરંતુ સમાજની સખતા જળવાઈ રહે તે માટે સી-પુરુષ વચ્ચેનો સંબંધ બાખો અને લાસી તરીકેનો નહીં પણ મિત્ર અને સાથી તરીકેનો રાખવા સી હવે છે

—કમલદેવી અટ્ટોપાધ્યાયી

આપ સૌને નવા વર્ષના અભિનંદન

દિવ પર્વ

દિવાળી તથા નવા વર્ષની અમારી પ્રાર્થના છે કે સમસ્ત જગતને આ દિવ પર્વ અંધકારમાંથી ઉજાસમાં લાવે.

શાંતીલાલ આણંદલાલ ગાંધી અને કુંડુબીઓ

૩૭૧ પાઈન સ્ટ્રીટ, — — — ૩૨૫ન.

મિત્રો તથા સ્નેહીજનોને દિવાળી તથા નવા વર્ષના અભિનંદન.

એવલોન એમ આયર્સ,

૨૬૮ હેનવર સ્ટ્રીટ,

ફોન ૩૬૬૪૨

ફૅપટાઉન.

અમારા મિત્રો, સ્નેહીઓ તથા ગ્રાહકોને દિવાળી તથા નવા વર્ષની શુભેચ્છાઓ.

હોલીવુડ રેલ્સ એન્ડ આર્ટ ડીરરસ

૧૦૬ શીલ્ડ સ્ટ્રીટ, અને ૧૬૨ ગ્રે સ્ટ્રીટ, ૩૨૫ન.

મંગલ કામના

મિત્રો તથા સ્નેહીઓને આજથી શરૂ થતું નવું વર્ષ સર્વ રીતે સુખ તથા શાંતી આપનારું નિવડે એમ અમારી આજની પ્રાર્થના.

શ્રી અને શ્રીમતી જશુલાલ વનમાળીલાલ

તથા કુંડુબીઓ

બોક્સ ૫૬,

બોલફોર નાથ,

ટ્રાંસવાલ.

મંગલ સ્મરણ

આજથી શરૂ થતાં નવા વર્ષના પ્રભાતે આપણે મંગલમય પ્રભુનું મંગલ સ્મરણ કરી સર્વે પ્રાણીમાંની મંગલ કામના યાચીએ. સર્વે સુખી રહેા.

શ્રી અને શ્રીમતી એ. એમ. પટેલ

૧૪ ડાયમન્ટ સ્ટ્રીટ, — — — બેહાનીસબર્ગ.

શુભેચ્છા

આજનું મંગલ પ્રભાત અમારા સર્વે સ્નેહીઓને બધી રીતે ઉજવલ અને તેજસ્વી નિવડે એમ અમે ઇચ્છીએ છીએ.

શ્રી અને શ્રીમતી વલ્લભલાલ ઠયાળજી

અને કુંડુબીઓ,

બોક્સ ૩૭,

નાઈજલ,

ટ્રાંસવાલ.

નિસ્વાર્થ સેવા કરેા સર્વનું સર્વ કલ્યાણહો

સંવત ૨૦૧૫ની સાલ આપ સર્વે મિત્રો તથા શુભેચ્છોને સુખકારી અને તેજસ્વી નિવડેા એમ પ્રાર્થીએ છીએ.

શ્રી અને શ્રીમતી લીખાલાલ ડિકાલાલ માસ્તર

માસ્તર મેનશન પહેલો માળો

૩૩ વેસ્ટ સ્ટ્રીટ, — — — બેહાનીસબર્ગ,

ફોન : ૮૩૫-૭૬૯૧ (ઉલોગ)

" ૧૨૮૫ (ઘર)

પ્રજાપતિબંધુ અભિનંદન પાઠવે છે

ઈ. ઓ.ના તમામ ગ્રાહકોને, લેખકોને, હિતેચ્છુઓને, કાર્યકર્તાઓને પ્રજાપતિબંધુ હાર્દિક વૂતન વર્ષોભિનંદન પાઠવે છે. સર્વેનું કલ્યાણ યાચેા સર્વે સુખી રહેા, વૂતન વર્ષ સર્વ પ્રકારે સુખ, શાંતિ, આનંદથી પસાર થાચેા :

ઈ. ઓ.ને ગ્રાહકો વખતસર લવાજમો મોકલી આપી, નવાં ગ્રાહકો બનાવી, બડોળો ફેલાવેા કરે. ઈ. ઓ. નિયમિત ચાલુ રહે.

વાંચકોને જીવનમાં ઉપયોગી થઈ પડે એવી વાનગીઓ

(કૃતિઓ) પીરસે એવી અભિલાષા.

“પ્રજાપતિબંધુ” સી. ડી. મીસી

ડાવલ,

ટ્રાંસવાલ.

આપ સૌ મિત્રોને દિવાળીના તથા નવા વર્ષના અભિનંદન

હાહ્યાલાલ ગોપાલજી કસવાકર
(માસ્ટર રેલ્સ)

૭૬ ડાટર સ્ટ્રીટ, — — — બેહાનીસબર્ગ.

દિવાળી અને નવું વર્ષ આપ સૌને સુખ તથા આખાઈ લયુ નિવડેા એવી અમે પ્રાર્થના કરીએ છીએ.

જનાલાલ હાહ્યાલાલ પ્રજાપતિ

પ્રો. મોટીસ બકાર

બોક્સ ૧૧૬,

નાઈજલ.

મંગલ પ્રભાત

આજથી શરૂ થતું મંગલ પ્રભાત તમારા જીવનને સદા સર્વ રીતે મંગલકારી રહેા.

શ્રી અને શ્રીમતી પી. જે. પટેલ

૭૭ પ્રેસીડેન્ટ સ્ટ્રીટ, — — — બેહાનીસબર્ગ.

નમ્ર અરજ

દયાળુ પ્રભુ તારા ચરણોમાં અમારી નમ્ર અરજ છે કે સકળ માનવ જાતનું અને પ્રાણી માનનું કલ્યાણ કરનારું આવતું વર્ષ નિવડેા.

રૂડીપોર્ટ સીલક બકાર

બોક્સ ૧૨૩,

રૂડીપોર્ટ.

દિવાળી તથા નવા વર્ષની આપ સૌ મિત્રોને અમારી શુભેચ્છા.

લાલલાલ લીખાલાલ,

૧૯ માર્શલ સ્ટ્રીટ, — — — બેહાનીસબર્ગ.

સરજનહાર

આ સૃષ્ટીના સરજનહાર, દિવાળીનો કેવો ભવ્ય પર્વ તે સરજ્યો છે. કાજળ કાળા મનના અંધારા દુર કરી તે નવલ આશાઓ અમને આપે છે. પ્રભુ બધાને આશા લયુ નવું વર્ષ નિવડેા એમ પ્રાર્થના.

પનામા સ્ટોર

(પ્રો. તામક - પટેલ)

૬૮ મેરી સ્ટ્રીટ,

રૂડીપોર્ટ.

મિત્રો, સંબંધીઓ તથા શુભેચ્છકોને દિવાળી તથા નવું વર્ષ સર્વ રીતે સુખકર થાવ એવી પ્રાર્થના.

મીસી અને મીસી

૫૪૪, ૧૧૧/૬ સ્ટ્રીટ, એશીયાટીક બકાર, પ્રીટોરીયા.

ભારતનો વિચિત્ર વિસ્તાર

મતમાં લગભગ બધે રમણે એ ઉપર પ્રથમ આજી પત્ની સત્તા ભોગવતો આવ્યો છે. આ માટેનાં કારણો અને તે હોય પણ આ વસ્તુસ્થિતિ એટલી મધી સ્વાભાવીક આપણને લાગે છે કે આજી પુરુષો ઉપર રાજ્ય કરે એવી પરીસ્થિતિની આપણને સહેલાઈથી કલ્પના ન આવી શકતી નથી. આમ છતાં આસામના પહાડી પ્રદેશોમાં એવા કેટલાક

વિસ્તારો આવેલા છે, જ્યાં પુરુષો ઉપર સ્ત્રીઓ રાજ્ય ચલાવે છે.

ઉદાહરણ તરીકે આસામના ખાસી વિસ્તારમાં ખાસી નામથી જાણખાતી ને ટોળાઓ રહે છે તે ટોળાઓમાં કુટુંબમાં વડીલ માતા મજાબ છે. એટલે આખાં કુટુંબ ઉપર સત્તા માતા ની ચાલે છે. કુટુંબના બધા સભ્યોએ તેના આદેશો માનવા પડે છે, અને ખાજકા માતાને નામે જાણખામ છે. લગ્ન, છુટાછેડા, વારસા વગેરે અંગે પણ તેઓમાં વીચિત્ર રીવાજો છે.

સમસ્યાનો ઉકેલ

કુટુંબ ઉપરની આ દેખરેખ એક સ્ત્રી કેવી રીતે રાખી શકે?

આથી પત્નીને તેનો મોટો બાઈ સદાય કરે છે. અને એ સ્ત્રીના મરણ પછી કુટુંબમાં તેનું સ્થાન એ બાઈ લે છે. મોટો બાઈ ન હોય તો નાનો બાઈ એ સ્થાન લે છે. અને એક પણ બાઈ ન હોય તો તે સ્ત્રીની પહેલ ના કુટુંબની સ્ત્રી એ સ્થાન લે છે.

સ્ત્રી છવે સાં સુધી તે કુટુંબની મિલકત મજાબ છે. પેતાને ઠીક પડે તે રીતે એ મિલકતનો તે બચ કરી શકે છે અને બપારે તે મરણ પામે ત્યારે તેની મિલકતનો વારસો તેની સોથી નાની પુત્રીને જાય છે. અન્ય પુત્રીઓ લગ્ન લાપક થતી જાય તેથી પેતાના માટે પત્નીએ પેતે પસંદ કરાવે પેતાના કુટુંબને રથાયે છે અને એ કુટુંબમાં તે પેતાના પત્ની ઉપર સત્તા ભોગવે છે.

વિચિત્ર રીવાજો

ખાસી લોકોમાં લગ્નને લગ્નતા રીવાજો પણ ઘણા વિચિત્ર છે. લગ્નને દીવસે બાવી પત્ની પેતાના માટે સાથે, પેતાની બાવી પત્નીને સાં જવા નીકળે છે. સાં અપે રહે તેની બાવી પત્ની પેતાનાં સમ-હાલાં સાથે આજીને તેને મળે છે. સાં તેઓ સોપારી અને ઠારની આપણે કરે છે. પછી જ્યાં ઠોઠરી પક્ષનાં ખીલ સમાં સંબંધીઓ રાહ ભેટાં મેઠાં હોય સાં બધાં જાય છે. એ સંબંધીઓ બાવી પત્નીને મળે છે અને તેને કહે છે, "તું હવેથી અમારો બાઈ બનવાનો છે. તારે તારી બાવી પત્ની પ્રત્યે

માયાળુ થવું. તેના કુકમેઃ માનવા અને તે જ્યાં જાય સાં તેની પાછળ જવું."

આ પછી બાવી પત્ની પેતાની બાવી પત્ની નહક બેસવા દેવામાં આવે છે. આ વેળા યુવકે સોપારીની એક થેલી પેતાની બાવી પત્નીને એટ આપવાની હોય છે. એમાંથી અમુક સોપારી યુવતી પેતાનાં સમાં વહાલાં વચ્ચે વહેંચી આપે છે. આ પ્રમાણે સામાજિક વીધી પુરા થયા પછી સાંખા ખામીક વીધી થઈ જાય છે.

ઉલટી પ્રથા

પ્રત્યેક લગ્ન પ્રસંગે એક વિચિત્ર સમારંભ પણ ચોલવામાં આવે છે. આ પ્રસંગે નવપરણીત દંપતી એક પુરુષ અને એક સ્ત્રીને પસંદ કરે છે. તેઓ બનોવટી કપડો કરે છે કહેવાય છે કે કોટુંબીક પ્રથા કેવા નીરમક છે તે દર્શાવવા માટે તમા અનિષ્ટોનાં નીવારણ માટે આ વીધી કરવામાં

આવે છે. પણ આ બધું થયા પછી ત્રણ દીવસ બાદ જ પત્નીપત્ની મળી શકે છે. પત્ની પેતાના પત્નીને ઘરે બંધને સાંથી પેતાના પત્નીને લાવે છે અને પત્નીની સાથે રહે છે. આ રીતે બે ત્રણ વર્ષ સુધી તે પત્ની પત્નીને ત્યાં જ રહેવાનું હોય છે. અલખત, અવરબવર કરવાની પણ છુટ હોય છે; એટલા સમયને અંતે જ પત્નીને ક્યાંક અલમ ધર વસાવ્યું હોય તો પત્ની-પત્ની ત્યાં રહેવા જાય છે. પણ એ નવાં ધરમાં પણ વર્ષરવ તો સ્ત્રીનું જ રહે છે. અને પુરુષે તેને અધીન મળીને રહેવાનું હોય છે.

ખાસી લોકોમાં લગ્નને લગ્નતા રીવાજો નેટવા વિચિત્ર છે એટલા જ છુટાછેડાને લગ્નતા રીવાજો પણ વિચિત્ર છે. છુટાછેડાને વીધી ઘણો ટુંકો છે. બંબીચાર, નવુંસકતા, પરસ્પર અસંમતતા, વગેરે કારણોસર ખાસી સ્ત્રી પુરુષો છુટાછેડા લઈ શકે છે. આ માટેના વીધી દરમીયાન બે સંબંધીને બોલાવવામાં આવે છે. અને બન્ને પક્ષ પાંચ રૂપીઆ રજુ કરે છે. પત્ની પેતાના પાંચ રૂપીઆ પત્નીને આપે છે, અને તેની સાથે પેતાના પાંચ રૂપીઆ મેળવીને પત્ની સમગ્ર રકમ પત્નીને પાછી આપે છે

એ સમગ્ર રકમને ગીમ કરીને પત્ની તે રકમ પત્નીને પાછી આપે છે અને ત્યારબાદ પત્ની એ સમગ્ર રકમ જમીન ઉપર વેરી નાખે છે. લગ્ન બાદ એક ગુલામ ખામની શેરીઓમાંથી આ પ્રમાણે છુમ પાડતો દોડતો નીકળે છે, જે ગ્રામજનો, સાબજો "ક" અને "ખ" એ આને ટોળાનો આજીનો સમગ્ર છુટાછેડા લીધા છે, જે કુંવારા પુત્રનો આજીનો "ખ" નથી પત્ની નથી. એટલે તમે તેને પરણી શકો છો. જે કુંવારી યુવતી આજી આજી "ક" "ખ" નો પતિ નથી. માટે આજી તમે "ક" ને પરણી શકો છો, આ પ્રમાણે જાહેરન મતાં છુટાછેડો પૂર્ણ બને છે. છુટાછેડા પામેલાં સ્ત્રી પુરુષો પરસ્પરની ટોળામાં ફરીથી લગ્ન કરી શકતાં નથી, પણ બીજી ટોળાઓમાં લગ્ન કરી શકે છે. (મજબુ.)

પુરુષ રજુ

—ટોળાઓ, તા. ૫ અગ્રેના હાંદી એલચી ખાતાએ જાહેર કયું છે પ્રમુખ ડો. રાજેન્દ્રપ્રસાદે જાપાનમાં શહેનશાહ ફીરોહીડીને, જાપાનના સહેન શાહ બાનુને તથા કોલિન પ્રીન્સને ભારત પધારવાનું નિમંત્રણ આપ્યું છે. —"સુસારીર" નામની સ્ટીમર હાંદી મુંબઈ આવેલા એક આરબ પ્રવાસીના ખીસ્તરામાંથી દશ પાઉંડ નેટલું કો. ધ થી આંકે હજારની કીમતનું ઘણુવેરી નું કસર કસ્ટમ સનાવાળાઓએ હાથ કયું હતું.

—સુદાન પાંચના પ્રજિતો આ. વિનોબાજી બ્યારા બ્યારે અ.બ્યા હતા ત્યારે ત્યાંથી ૧૦૨૧ વીધા જમીનનું અને સોનમક ખાતેથી ૮૦ વીધા મળી કુલ ૧૦૮૧૧ વીધાનું શુદાન, ૨૦૦ સવેદય પાંચ રાખવાના સંકલ્પ, ૫૦ ગીતા પ્રવચનો નું વેચાણ, ૧૦૦૦ સુત્રાંબલિ અને ૧૨૫ બ્યકિતઓએ હાથ તારી નહો પીવાના પ્રતિજ્ઞાપત્રો, ૮ અને શક્તિ સેનિકા તેમને અપાંજ થયા હતાં. —નાગરૂંર ડ્યુક એફ "એડીનબરો (પ્રીન્સ શીલીપ) જન-યુઆરીમાં ભારત આવી રવા છે. ભારતમાં મરાનાર પરીવલમાં તેઓ ખોટીસ એસોસીએશન હોર એડવાન્સમેન્ટ એફ સાયન્સના પ્રતિનિધિ તરીકે જામ લેશે. બાદમાં તેઓ ઇન્ડીયન સાયન્સ કોમિસના નેમ હોળા ભારતના વિજ્ઞાનીક કેન્દ્રની ચલાકત લેશે. —કંડલા બંદરની માથની હેરફેર કરવાની શક્તિ અત્યારે વાર્ષિક ૫૨ ટન નેટલી છે તે વધારી ૧૭૭ ટન કરવા માટે બે વધુ માલ-પહોડા (કોર્ગે-બર્થ્સ) બંધાવ રવા છે. ત્રણ ટનથી માંડી દશ ટન સુધીની શક્તિ પાળી રા કેને શુદી શુદી જ્યાંએ પર ઉમી કરવામાં આવનાર છે.

આજની પ્રાર્થના

વિપદાંથી અને મયારો એ મારી ન પ્રાર્થના પ્રજો,

- કલત એ ધમકું કરજ્યામય
- (૩) હું ન પાસુ વિપદાંથી બપ.
- કુ:ખ તાપથી બ્યથીત ચિંતને, ન,
- આંધી કંઈ સાંવના. બલે!
- પણ એ ભેલે કરજ્યામય
- કુ:ખને સલા કું સહી લવું
- સાથી મળે પા ના મળે
- તો પણ શકા ન હલે.
- પહેલે જમમાં હાની ક; લોક, વંચના સહી;
- તો પણ મનમાં ન પાસુ બપ
- (૧) ન પાસુ પ્રજા અનુદીન મને રાખ સુખી,
- કલત પાસુ કરજ્યામય,
- તરવા ભવસામર બજા દ.
- ન આપે ભાર હળવો કરવાની સાવના. બલે.
- કલત ભેલે એટલું દવાણું
- કરી શકે વહન આનંદે
- સુખમાં નત મરતક રહે
- તારું મુખ ભેષ રાખી રહે.
- કુ:ખ રાત્રીમાં કરે વંચના બ્યારે પ્રજા તું.
- કલત પાસુ કરજ્યામય
- ન કર ત્યારે તું જ પર સંશય.

લગ્ન પ્રસંગો માટે

અમને મળો.

સુરતી જમણના અને સ્પેસ્મલીસ્ટ છીએ.

શ્રી કેપીટનની અંગત કેમરેખ નીચે યુનીયનના અને રોરેસીયાના કોઈ પણ જાનમાં તમારે મુદ્દાને આવી રસોઈ કરવાનો અમે કન્ડાકક કરીશું.

કેપીટનસ બાલકની હોટેલ

(ધી કોર્નર મીઠાઈ હાઉસ)

એ અને વિક્ટોરીયા સ્ટ્રીટના ખુલ્લાપર - ડરબન.
ફોન નંબર ૨૩૪૧૪ ટેલીગ્રામ: KAPITAN.

ધીરુબાઈ પી. નાયક

બુકબીપર, મુસાફરી, વીમાના અને જવરક એજન્ટ

હાઈસ્ટ્રીટન અંતર દુનીયાના કોઈ પણ જાગની હવાઈ ટ્રિપ્સમાં અમર જગીન માટે મુસાફરી કરવા પર બેઠાં અમારી મારફતે પ્રાપ્ત કરો.
લંકા, આંગ, ચીની, ફ્રાન્સ, જર્મની, પોલેન્ડ, સ્વિટ્ઝરલેન્ડ, યુ.એસ. અને ઇતરાની આપીએ છીએ.

ઈન્ડમટરસ, પરસનલ ટેક્સ, હિસાબના ચોપરા લખાવવા રેવન્યુ ક્લેમીયરન્સ સર્વિસીસ કે વેપારના લાયસેન્સો. પાસપોર્ટ તેમજ ઈમીગ્રેશનને લગતી બાબતોમાં કોઈ પણ ફી લીધા વિના અમે મફત સલાહ આપીએ છીએ.
રેસનલ મ્યુચ્યુઅલ લાઈફ એસોસીએશન ઓફ ચાર્ટર્ડલીયા અને ચોઈશાપર ઈનરચુરન્સ કંપની લીમીટેડના પ્રતિનિધિ.

Phone : 33-9033. 26 Barkly Arcade,
Cor. 38, Market & Diagonal St., J'BURG.

તાજું ઉમદા ફ્રુટ

આંબા અબ્બ, લીલી અબ્બ, રતાબ અને સુરણની ગોસમ માલુ છે. આહુ પેની ૧૦ રતલ, લસણ શી. ૧-૬ રતલ.

પાપક નંબર ૧ શી. ૧૦, નંબર ૨ શી. ૮ ૧૦૦.

મ્યુરી અને ચેવલી પાન જાનર માન, પોસ્ટેલ જી. જી. - બારકોટ ગ્રાહ શી. ૧૦-૬ લાંબી અને રહેવેર બારકોટ શી. ૧૧-૬ ૩૩૦.

રોરેસીયા, ન્યાસાલેન્ડ અને બેલજીયન કોંગોના ચોરકરો હપર પુરક ધ્યાન આપી કોઈ પણ વસ્તુ પરમીટ હવાથી મોકલશું.

All prices subject to Market fluctuations.

A. KADER & Co., (PTY) LTD.
WHOLESALE FRUIT MERCHANTS
P. O. Box 251. DURBAN.

ફરનીચર! ફરનીચર!! ફરનીચર!!!

બેક્રમ શુટ, લાઈનીંગ્રમ શુટ, વોઈશિંગ, લેસીબ એસ્ટ, સાઈક બોર્ડ જોફીસ ડેસ્ક, બુક કેસ, ટેબલ, તકન કીફાયત માને જરીકી સકરી. જાને પધારી લાભ લેવા શુકરી નાંહ.

—બોક્સ, ટેબલ અને કીચન હરેસર—

એ હમારી કેમરેખ નીચે તઈયાર યાચ છે. તેનો સ્ટોક હમેસાં તઈયાર રહે છે. માત્ર રોકકા ભાવોના પ્રાઈસ લીસ્ટ મંગાવો અને વેપાર માગલ વધારો.

L. MISTRY

51 BREE STREET, BURGERSDORP. J'BURG.
PHONE 33-4691. BOX 2526.

હોઈની મોટામાં મોટી વિમાની કંપની તમારી સેવામાં

—ધી—

ન્યુ ઈન્ડીયા ઈન્ચુરન્સ

કંપની લીમીટેડ

સાઉથ આફ્રિકાના એકજ મુખ્ય પ્રતિનિધિ

રૂસ્તમજી જાલભાઈ રૂસ્તમજી

૧૪૦ કવીન સ્ટ્રીટ,

ડરબન — નાટાલ.

સેવા અને નિર્ભયતા

માટે અમને મળો.

બધી જાતના વિમાઓ અમે ઉતાંરીએ છીએ.

પી. એ. બોક્સ ૧૬૧૦.

રેસીડેન્સ : ૧૧૧ ઇલેવનથ એવન્યુ,
ડરબન.

ટેલીફોન્સ:

ઓફીસ : ૨૫૮૪૫
રેસીડેન્સ : ૩૬૪૧૨.

શ્રીમતી આશાદેવી આર્યનાયકમ્

શ્રી. મનુ. પંડીત

[સેવાગ્રામ આશ્રમ પાસે નવ તાલીમી સંઘ હાલથી ચાલે છે. આશાદેવી એના સંચાલીકા છે. તેમનું આ જીવન અરમર નારીઓ માટે ગર્વ લયું છે. પણ ત્યારે જ કે જ્યારે આપણે તેમને અનુસરી આગળ વધીએ.—તંત્રી.]

ગાંધીયુગના રચનાત્મક સેવકોમાં શ્રીમતી આશાદેવી આર્યનાયકમનું નામ મોખરાનું છે. જેણે તેમને એક વખત નેપાં દેરી અથવા સાંભળ્યાં દેરી તે તેમને બાગ્યે જ લુલી ચકરી. પ્રસન્ન હસ્યુભો અહેરો, નિર્દોષ અમી-અરતી આંખો, વક્ર અશ્વિદાર નાક અને કોણ વખત માંખા તો કોણ વખત છુટા મરદન ઉપર ખેલતા-સુલતા સફેદ હાથમાં ઢળતા વાળ. કામની મસ્તી માં એટલાં હોમ કે તેમની સાદીનો છેડો નીચે સરી પડે છતાં આદ્યા જ કરે. પણ જ્યાં સુધી તેમનો મધુર કંઠ અને સાન્નિવક ગીડી નિર્મળ વાણીનો પરિચય ન થાય ત્યાં સુધી તેમને જોળખ્યાં અધૂરાં જ અણ્યાય.

આશાદેવી એ નામ ઉપરથી જ હલ્કા ના યજ્ઞ શકે છે કે તેઓ અંગાળી હશે. તેમનો જન્મ થયો લાહોરમાં, તેમના નાના કાસ્તીર રામના અંત મંત્રી હતા. હોદ્દો મોટા હતા પણ કાસ્તીરમાં બાળકોને બહુવાવવાની કાંઈ સમવડ ન હતી. આથી તેમનાં નાની બાળકોને લખને લાહોર રહેતાં. આશાદેવીનો જન્મ અને ઉછેર પણ લાહોર માં થયો.

તે જમાનામાં તો બાળકોને યતાં એટલે તેમની માતાનાં લગ્ન આરતેર વર્ષની ઉંમરે થઈ ગયેલાં. પિતાનું નામ દ્વિન્યુપથ અધિકારી અને માતાનું નામ સરજીબાલા દેવી. ખન્ને પક્ષ વિદ્યાપ્રેમી અને અનન્ય બકિતપ્રધાન. તેમના પિતામહે તો પોતાની પાઠલી અવસ્થામાં સન્યાસ ગ્રહણ કરેલો. યોગાનંદ સરસ્વતીના નામથી પાઠલી અવસ્થા અભ્યાસ, એકાંત અને ભગવદ્-ચિંતનમાં ગાળેલી. પિતાના આ સંસ્કાર વારસામત ઉતરી આવ્યા, દ્વિન્યુપથજી તે વખતના એમ. એ. થયેલા. પ્રોફેસરી કરતા છતાં જીવન ની છેલ્લી ઠાંણે સુધી સાદગી અને સંયમને જ સુઠી તરીકે માની એક ક્ષતિ નેતુ તપસ્વી જીવન ગુજરતા. વિદેશી શિક્ષાની અસર સુધાં થઈ નહિ. સાદો પોશાક, નાની સરખી દાડી અને માથું ખુદ્દ, આવા સદા હસતો તેમ નો અહેરો. પિતાજી શરૂઆતમાં દિલ્લી માં પ્રોફેસર હતા ત્યાં તેમને એની

બેસન્ટનો પરિક્ષક થયો અને તેઓને બનારસ ખેંચ્યા. ત્યાર પછી તો ત્યાં હોદ્દા વિશ્વવિદ્યાલય રચાયું તેમાં દર્શન અને તત્ત્વજ્ઞાનના પ્રોફેસર તરીકે દ્વિન્યુપથજી રહ્યા.

પોતાની વારસમત ધર્મભાવનાથી પ્રેરાઈ તેઓએ પણ પોતાના મકાનની પાસે જ મંદિરો બંધાવ્યાં હતાં. આને પણ બનારસમાં તે મોચ્છુ છે. આ ધર્મપ્રેમી માતાપિતાને કુલ પાંચ સંતાન—ચાર દીકરીઓ અને એક દીકરો. તેમાંનાં સૌથી મોટાં તે આપણાં આશાદેવી. તેમનાં આ તેમનાં જન્મ પહેલાંની વાત કરતાં કહે છે : “આશા ન્યારે મારે પેટ હતી ત્યારે અમે ખન્ને ધૃત્યર પાસે સાધુ પ્રકૃતિના સંતાનની પ્રાર્થના કરતાં. અને ખરેખર મારી આશા સાધુ જેવી જ નીકળી. તેનો ત્યાગ અને કષ્ટમય જીવન હું જોઉં છું ત્યારે માફ હલ્કા બરાઈ આવે છે. મને યામ છે કે મારે પેટે અવતરેલી કોઈ અલૌકિક દીકરી છે.”

આશાદેવીનું બાળપણ ફટલુક લાહોર માં અને મોટે બાગે બનારસમાં વીત્યું. બનારસમાં બહુવાની તો ખુબ વ્યવસ્થા હતી, પણ તે જમાનામાં અંગાળી શાળા ન હતી. પોતાની માતૃભાષાનું જ્ઞાન ન મળે તે કેમ ચાલે? આથી મોટા બાળનું શિક્ષણ ઘરે શિક્ષક રાખી મેળવ્યું. અંગાળી તેમનાં બા શીખવતાં. બહુવામાં બધાપણથી જ તેઓ તેજસ્વી હતાં. દર વર્ષે ધનામે અને શિષ્યવૃત્તિઓ મેળવે. મેટ્રીકમાં તો તેઓ સૌથી પ્રથમ આવ્યાં. આશાનું પરિણામ નેતુ બહાર પડ્યું કે તરત જ હાપાવાળાઓને તેમના ઘરે રોડો પડ્યો. તેમનો ફોટો અને જીવનઅરમરની મામળી યજ્ઞ. પિતાજી આવી જાતની જાહેરાતમાં માનતા નહિ એટલે ફોટો તો ન આપ્યો. પત્રકારોને બહુવળું કે : ‘વિદ્યાર્થીનો વ્યવસાય જ વિદ્યાપાળનનો છે. થોડા ટકા વધારે શુભ મેળવ્યા એટલે જીવન માં મોટી સિદ્ધિ પ્રાપ્ત કરી એમ ન માની બેવાય, એ તેનો સહજ ધર્મ હતો. આવી જાહેરાતથી ધર્મચ્યુત થવાનો સંભવ રહે છે.’ બિચારા પત્ર-

કારો નિરાશ થયાં છતાં જીવનનો થોડા ઘણા પ્રસંગો હાખ્યા. તે જમાનામાં એક ઠોકરી પ્રથમ આવે તે વિશેષતા હતી.

આમળનો અભ્યાસ પણ ઘરમાં જ ચાલતો. સંગીત માટે પણ ખાસ ઉરતા રહેલા. વાંચવાનો તેમને ખુબ શોખ. અંગાળી સાહિત્યની પ્રસિદ્ધ કૃતિઓ તેમણે તે અરસામાં જ પૂરી કરેલી. એક તો પી. એ. નો અભ્યાસ અને તેમાં વળી બહારનું વાંચે, એટલે પરીક્ષાના થોડા મહિના પહેલાં એક આંખ બમરી. ઠાકતરે સલાહ આપી કે આંખને સંપૂર્ણ આરામ આપવાની જરૂર છે; તે પ્રમાણે નહિ વતો તો આંખ ગુમાવશે. ખુબ ચિન્તા થઈ પણ શું થાય? એક તરફ પરીક્ષા નજીક આવતી જતી હતી. ઉવટે તેમનાં બા તેમને વાંચી સંભળાવતાં અને આશાદેવી સાંભળતાં. આ રીતે પરીક્ષા આપી. પરિણામ બહાર પડતાં પ્રથમ નંબરે પાસ થયેલાં અહેરે થયાં. પ્રથ પત્રોમાં તેમણે આપેલા ઉત્તરોની ઘણી પ્રશંસા થઈ. સરકારે ઉત્તરોને આપવા માટે શિષ્યવૃત્તિ આપી, વિલાયત મોકલવા બહુવળું. પણ તેમની ઉંમર માંડ સોળ વર્ષની હતી. આટલી નાની ઉંમરમાં દીકરીને દુર વિલાયત મોકલવી તે કુટુંબીજનોને અચ્છું નહિ. એટલે દેરી પાછો આગળ એમ. એ.નો અભ્યાસ ચાલુ રહ્યો. એમ. એ.માં પણ પ્રથમ વર્ગમાં પાસ થયાં. આશાદેવીની ચારે બહેનો એમ. એ. પાસ છે. આ ઉપરથી તેમનાં ઘરનાં શિક્ષણ પ્રેમની સહેજે કલ્પના આવી જશે.

એમ. એ. થયા પછી ત્યાંની જ કોલેજમાં પ્રિન્સીપાલ તરીકે જોડાયાં. અરહેવ રવીન્દ્રનાથ ઠાકુર સાથે તેમ ના કુટુંબનો ધનિષ્ઠ સંબંધ હતો. શાંતિનિકેતનને જ તેઓ પોતાનું ઘર માનતાં. અરહેવના ઉત્તરાયણ પાસે જ તેમને મકાન મળ્યું હતું. પિતાજીએ નિવૃત્તિ જીવન ત્યાં જ માળ્યું. એ અરસામાં અરહેવને યુરોપ જવાનું થયું. તે વખતે શાંતિનિકેતનમાં કોઈ એવાં બહેન નહોતાં કે જેને સોંપી નિશ્ચિત બની તેઓ જાય. આથી મહિલા અને શિશુવિભાગના સંચાલન માટે આશાદેવીને બનારસથી શાંતિનિકેતન મોકલાવી લેવામાં આવ્યાં.

યુરોપમાં અભ્યાસ કરતો હોંને એક તેજસ્વી યુવાન અરહેવની નજરે પડ્યો. પોતાનો અભ્યાસ પૂરો કરી

ત્યાં જ કામ કરવા વિચારી રહ્યા અરહેવે તેને બરાબર પારખી મોડો સમય સાથે લીધો અને નિકેતન આવવાનું આમંત્રણ આ હતા શ્રી આર્યનાયકમજી. વર્ષ સુધી અરહેવના અંત તરીકે કામ કરવા ઉપરાંત કામોમાં પણ તેઓ અરહેવની રહ્યા. આશાદેવીનું આર્યનાયકમજી લગ્ન કરવું. ખન્ને ત્યાં જ કરતાં થયાં. આશાદેવી ત્યાં બધાં પ્રિય થઈ પડ્યાં કે સૌ દીઠી કહેતાં, એટલે સુધી કે પણ દીઠી જ કહેતા. તેમનાં અરહેવનો પ્રેમ અપાર હતો.

નિકેતનનું વાતાવરણ સુરમ્ય મધુર તપોવન નેતુ હતું. છતાં તેઓ દિલ્લે કાંઈક ખુચ્યું હતું. એ કોળ માં આપણે પોતાના શિક્ષણ અંગેના વિચારો પ્રવાહિત થયાં. આ પ્રવાહમાં દમ્પતી તથાયું. શિક્ષણનું કુષ્ઠી બાળકોને સુખ્ય હોયું જેણે તેમને બહુવળું. શાંતિનિકેતનમાં કોઈ કોઈ ધનવાનોનાં જ બાળકો આપ્યાં થયાં હતાં. શિક્ષણ જ નહિ, આપણું જીવનધોરણ જીવ્યું થયું હતું. ગેરીય વિદ્યાર્થીને લાં રથાન નહોતું. એક દિવસ આ દમ્પતી બાપુને મળ્યા આવ્યું. બાપુએ તેમની શક્તિ પારખી લીધી અને તરત કામ સોંપ્યું.

પાયાની કોળવણીના પ્રયોગો દેહા માં શરૂ થયા. તેને વ્યવસ્થિત રૂપ આપ હોંડુરતાની તાલીમી સંઘની સ્થાપ થઈ. ડો. ઝાકોરસાહેબ તેના પ્રેમ અને આ દમ્પતી તેનાં મંત્રી બન

સેવાગ્રામ આશ્રમમાં કોઈ ક બટના બની હોય તો આશાદેવી એકના એક પુત્ર આનંદના શરૂ આર્યનાયકમજી પ્રવાસમાં હતા, આ દેરી બાપુ પાસે ગયાં હતાં, આ શીશીમાંથી મોડા પડવાળી કપીનાઈ ગાળાઓ મુઠી બરી ખાઈ લીધી. જ એર સરીરમાં બાખત થતું મધુ ન આનંદકિલ્લેલ કરતા આનંદને શરૂ કડપી લીધો. એકનો એક પુત્ર પિતાની ગેરહાજરીમાં આવ્યો ન બાપુ હાજર હતા. આશાસન આ આર્યનાયકમજી આવવાના હતાં દિવસે સામા ગયા. આ કોલકને તે એ બારે દેવે છતાં પ્રસન્ન દિલે એ આશાદેવીને બધાપણથી બાપ સાથે કાળો રચવાનો પણ હતો. દસ વર્ષની ઉંમરે તેમણે કુડા

ચિત્રકથા એક કવિતા લખેલી. તેમાં દુઃખ રિપેના વિચારોનું તત્ત્વજ્ઞાન બરેહું હતું. આટલી નાની ઉંમરે આવા સંસ્કાર તે અદ્ભુત વસ્તુ જ અણ્યા. તે કવિતાની છેલ્લી બે પંક્તિ એ આ છે :

સહૈર સુખ દેખી છે અશાન્ત મન !
હૃષ્ટિ આર પ્રિમ કરી ન રોડન.
અને ખરેખર તેજોએ આ જ
લામણી છવનમા ઉતારી. એક સંતાન
ની મા મટી અનેકનાં મા બની અર્થાં.
અહોને આખો સમાજ-નાનાં મોટાં
તમામ તેમને મા કહીને જ સંભોધે
છે અને તેમને માત્ર પ્રેમ પણ અદ્ભુત
છે. સૌ માતૃત્વ જ અનુભવે છે
દુઃખમાં આશ્વાસન આપવું, નિરાશા
માં ધીરજ આપવી, હૃતોત્સાહોમાં નવે!
ઉત્સાહ રેડવો—આ જેણે અનુભવ્યું
હોય તે જ જાણી શકે. આશાદેવી એ
ખરેખર આશાની દેવી છે. તેમની
પાસેથી નિરાશ યજ્ઞ આગ્યે જ ઠાંધ
જાય.

તેમને એક મીતા કરીને દીકરી છે.
પણ સૌને તેઓ સમાન મણે છે.
તેમના બચપણને એક પ્રસંગ તેમના
માતૃશીના મુખે સાંભળેલો. 'આશા
એક દિવસ ઠાલેજ્યથી વહેલી આવી,
આવતાં વેત કહેવા લાગી : 'મા,
બૂખ લાગી છે.' મેં રત્ન સળખાવ્યો
અને દસ મીનીટમાં ચાકપુરી તજ્જાર
કરી તેને જમવા બેસાડી. જમતાં
જમતાં કહે છે, 'મા, માતૃપ્રેમ કેમ
સંકીર્ણ છે! આ જગ્યાએ પીચું
ઠાંધ હોય તો આટલી જલદી તું
જમાડે ?'

મા : 'એટલે જ માતૃ' મહત્ત્વ છે
ને. મા બાળકની જુખ સહન કરી
શકતી નથી' (

'એ જ્ઞાત્યું', પણ એ કાંઈ નિર્દોષ
અને શુદ્ધ પ્રેમ ન કહેવાય. વિકાર-
રહિત, લાગણીથી પર એવો પ્રેમ જાગે
ત્યારે જ તે શુદ્ધ માતૃપ્રેમ અણ્યા.'

જે દીકરી માને આવી માતૃપ્રેમ
અણ્યાવતી હોય તે પોતે માતા બને
ત્યારે આવા આદર્શને ટેવી રીતે શૂલે!
અહીંનું નાનામાં નાતું બાળક પણ
માનો હાય પકડીને ચાલતું હોય
તેમનું અગે તેવું મંબીર કામ ચાલતું
હોય છતાં વચ્ચે જઈને હરિયાદ સંભ-
ળાવે. પોતાની માથી કિન્ન આશા
દેવીને કદી અહીંના બાળકો અણ્યતાં
નથી. તેઓ બહારથી આવવાનાં હોય
ત્યારે આખા વાતાવરણમાં 'મા આવ-
વાની છે' એવું પ્રેમમય વાતાવરણ
શુંજવું યજ્ઞ જાય.

એક દિવસ અમારી શિક્ષકમંડળની
સભા ચાલતી હતી. ત્યાં એકએક
ત્રણ-ચાર વર્ષનો એક બાળક માના
બોળામાં દોડતો આવીને બેસી ગયો.
તેમણે લખવાનું બંધ કરી દીધું.
બરાબર બોળામાં બેસાડ્યો પણ તેના
સંચળ સ્વભાવ એવો કે કદીબર

બોળામાં બેસે નહિ. આજુબાજુ
હરે અને હરી પાછો આવીને બેસી
જાય. આથી સમાના કામમાં થોડો
વિક્ષેપ પડતો. શિક્ષકો મનમાં વિચારતા
કે આ બાળક બહાર જાય તો સાફ,
પણ માએ છેવટ સુધી તેને એટલા જ
પ્રેમથી બેસાડી રાખ્યો.

બોજન વખતે તેમને પીરસતાં અચુક
જુઓ જ. ઠાંધ દિવસ તેમણે વહેલી
પંક્તિમાં બેસી પાંદું નથી, સૌને
જમાડ્યા બાદ બીજી જમતમાં જ જમે.
અત્યારે થોડીક અસંકિતને લીધે પીરસતાં
નથી છતાં વચ્ચે કરતાં હોય અને
જેને જે જોઈતું હોય તે પહેચાડે
એક વખત તેઓ બોજનાલયમાંથી
ધર તરફ જઈ રવાનાં હતાં ત્યાં એક
નાના બાળકે જુમ પાડી, 'મા!' એટલે
તરત તે પાછાં આવ્યા પણ બાળક
તો અમમત કરતો હતો. વારંવાર
તેમને પાછાં બોલાવવામાં મળ્ય પડતી
હતી. એટલે થોડુંક ચાલે અને હરી
પાછો જુમ પાડી બોલાવે. આમ
સાત વખત તેમણે પાછાં બોલાવ્યાં
અને તેઓ સાતે વખત પાછાં આવ્યાં.
બાળક તરફનો તેમનો પ્રેમ આલો છે.

માને મન આમ સૌ બાળકો સમાન
જ છે, તો પછી ઠાંધ હોય અથવા
શુનો યાવ ત્યારે તેઓ શું કરતાં હશે?
આ પ્રશ્ન આપણને સહજ ઉદ્ભવે છે.
એક વખત તેમણે પીરસતી વખતે
એક બાઈને જરા તોહડાજ બધું વર્તન
ચલાવતા જોયા. પીરસવામાં આવી
બેઠુંગી રીત એજ હાથનો ક્રાંતિયો
અધુરો મુકી, આશાદેવી એકદમ ઉભાં
યજ્ઞ મયાં ને પીરસનાર બાઈનો હાથ
પકડીને બહાર લઈ ગયાં અને તેને
પીરસવાની મનાઈ કરી. આવી રીતે
એક છોકરાએ બીજાની યાળા છબ્બોથી
કુવામાં ફેંકી દીધી. બોજન વખતે
તે રડતો મા પાસે આવ્યો જેણે યાળા
ફેંકી દીધી હતી તે બોજન વખતે
યાળા લઈ બેઠો હતો. માએ હાથ
પકડી તેને ઉઠાડ્યો અને યાળા
લઈને આવી ત્યારપછી બોજન મળશે
એમ યાળા ફેંકી દેનાર છોકરાને
જણાવ્યું.

ઠાંધ પણ માને આવા મોટા સમાજ
માં રહેતી વખતે હસતી અને રડતી
આંખ રાખવી પડે છે. તેઓના શિક્ષણ
વર્ગની પણ એક વિશેષતા છે. તેઓ
એટલા રોચક ટંગથી વાત કરે કે
વર્મ માલી રહ્યો છે એવું આપણને
લાગે જ નહિ. ધરમાં માતા-પિતા
સાથે જેમ વાતો કરતા હોઈએ તેમ જ
લાગે. દીકરાને સાચી સલાહ મા
આપતી હોય તેવું દ્રશ્ય સર્જાય, તેમ
ના પ્રવચનમાં સતત પ્રેમભરી અનુભવ
વાણીનો રણકો જ આપણને જણાય.
સહેદ કપડાં પહેરવાનો આગ્રહ
તેઓ બહુ ઝાંઘો રાખે છે. તેમની
માન્યતા છે કે અહીં આજુબાજુનાં
આમડાનાં બાળકો જે આવે છે તેઓને
આપણે સહેદ કપડાં પહેરાવી બાહુ
નથી બનાવવા કે જે સાથુ ધસતા જ
રહે. આમડામાં કાંઈ સાથુ થોડો
પેલા યાવ છે? એટલે આપણે બને
ત્યાં સુધી રંગીન કપડાં પહેરવાં જેથી
એણે સાથુ ખચાય.

આટલી ઉંમરે બન્ને પતિ-પત્ની જે
કામ કરે છે તે તો પ્રત્યક્ષ જોવાથી જ
સમજાય. થોડકાબંધ ટપાલના જવાબો
આપવાના હોય. સેવાકામ એટલે
બાપુનું મુખ્ય કેન્દ્ર. દેશવિદેશના
અનેક મુલાકાતીઓ આવતા હોય
તેમને સંતોષજનક સમય આપી સમ-
જીવવનું હોય. મોટા બાગની મીટીંગો
ટાળે છતાં અનિવાર્ય સંજોગોમાં મામ
લેવા જવું જ પડે. દેશભરમાં નહ
તાલીમ અને જુદાનનો પ્રચાર, 'નહ
તાલીમ' માસિક પત્રિકાનું સંપાદન-
કાર્ય, અહીંની સંસ્થામાં વર્ગો લેવા
જવું, ઉત્સવો યોજવા, રવીન્દ્રસંગીત
શીખવવું અને નાના બાળ-ગોપણોની
ફરિયાદો સાંભળવી. આમ ઢગલાબંધ
કામમાં તેમને દિવસ ટુંકા લાગે છે.
સવારના ચાર વાગ્યાથી રાતના અગ્નિ-
ચાર તો રોજ વાગે. દિવસના જરા
પણ આરામ ન કરે. આટલી ઉંમરે
તેની કર્તવ્યપરાયણ્યને ધન્ય છે!

જૂન ધનાઢપ નહિ છતાં ઠીક ઠીક
સાફ એવું પિતૃશુક હતું. પણ તેમને
બચપણથી જ સાદાઈના સંસ્કારો

પડેલા. પિતાની મોટર હોવા છતાં
પગે ચાલીને જ ઠાલેજમાં, જવું, પોતા
ના વાસણ-કપડાં જતે ધોવાનો આગ્રહ
રાખવો. આવી દ્રઢ સાધનાને લીધે જ
તેઓ બાપુ પાસે તેમના રખાવેલા
સંઘના મંત્રીપદે રહી ચઢ્યાં.

તેમની ધર્મોની રાષ્ટ્રીય શિક્ષણની
સેવાઓ જાહેર છે. 'સંઘની શરૂઆત
થી આજ સુધી તેઓ મંત્રી તરીકે
રહ્યાં છે. તેમ છતાં દેશના સંકટ
વખતે તેઓ બનતી મદદ કરવાનું
ચુક્યાં નથી. દેશના બાગલા પડવા
પછી તેઓએ નિર્વાસિતોમાં કામ કયું;
સરકારે તેમની સેવાઓની કદર કરી
અને 'પદ્મવિભૂષણ'નું માન આપ્યું;
પણ તેને તેઓએ નમ્રતાથી રાષ્ટ્રપતિને
પાંદું મોકલ્યું અને જણાવ્યું કે 'સેવા
એ અમારા જેવા સેવાકોને મન સાધ
ના છે, ધર્મ છે, ફરજ છે.' આશા
દેવી જ પહેલાં છે જેમણે આ જાતનું
પગલું બધું. જે માન મેળવવા લોહો
તલસે તે માન મળવા છતાં આશાદેવી
એ તે પાંદું ઠેલ્યું અને એક સાચા
સેવકનો આદર્શ રજુ કર્યો.

આટલાં વિદુષી, નમ્રતા અને પ્રેમ
નો સંગમ જેમનામાં યથો છે એવાં
સખારી, આપણી સમક્ષ પ્રાચીન
ભારતીય નારીનો આદર્શ રજુ કરે છે.
શુદ્ધ અને ગાંધીજીના સંસ્કારોનું
મિલન એવું હોય તો જુઓ આશા-
દેવીને જેમ આપણે સહજ કહી શકી
એ. બન્નેનાં ઉત્તમ તરવે તેઓએ
છવનમાં ઉતાર્યાં છે.

ખરેખર, સત્યમ શિવમ સુંદરમની
ઉપાસના કરતાં આશાદેવી એ કલ્યાણ
મયી મા છે.

દીપાવલી

(મિત્રોપજ્ઞતિ સોનેર)

વધોત દિને નિત તું પધારે,
મનુ-ઉરે હૃદય કંઈ વધારે.
હૈયા તથ્યું તિમીર ટાળવાને;
પેટાવતાં માનવ દીપ માળ.
ઉજળતી રાત અમાસની તું,
કરે મીઠાં બોજન માનવીઓ.
ફટાકડાના કુટતા અવાજો;
કરી મુકે એ મુજને વિચારતો.
દીપાવલી તું નિત આવતાં જ,
દીવાળુ ધાતું મરીમો તથ્યું દા,
પૈસા ન પાસે કંઈ હોય તો યે;
મનાવતા રંકજને દિવાળી.
અનુષ્ટમ

બહુ રૂપો તજ દીને આવજે
નિજ રૂપ વૈ,
નમસ્કારો નહિ તો છે દુરથી
જ દીપાવલી.
ર. એમ. શાંપાનેરી,
સુંબઢ.

રે
ત્યાંજીને
પ્રગટ્યું નવ પ્રભાત
જગને દેવા અનેરી આશા
જગે હે ભારતીયો!
શાને સૂતા?
તવ ધર્મ અને સંસ્કૃતિનો કદિ વિચાર કીધો?
માતૃભાષાના હિતમાં તે કુળો કદિ દીધો?
તવ પુત્રને શું સંસ્કારે રસ પાયા?
માજ મજાહમાં છવન તુને શુમાયા!
પાયમાલી તારી થઈ રહી છે!
રે! તું ચેત રે! તું ચેત રે!
—ચક્રધારી—

આપ સૌને નવા વર્ષના અભિનંદન

<p>દિવાળી તથા નવન વર્ષની શુભેચ્છા અમારા હિતેચ્છા તથા મિત્રો તેમજ સભ્યોને</p> <p>શ્રી ટ્રાંસવાલ મહેસુરીયા હિતવર્ધક મંડળ</p> <p>૩ હેમિલટન રોડ, — ન્યુકેસ્ટર.</p>	<p>મિત્રો તથા સ્નેહીઓને દીવાળી તથા નવા વર્ષમાં મંગલ કામનાઓ</p> <p>એસ. એમ. હેરી,</p> <p>૨૮ એ ઇલોક્ સ્ટ્રીટ, — કુગરસડોપ.</p>
<p>દિનનો બેઠી</p> <p>દિનનાઓ બેઠી પ્રભુ સદીના આ વિશમ કાળમાં તારો સહારો અમ સૌ માનવને રહો અને એનું સદા અમને ભાન દિવાળીની ભ્યોતો આપતું રહે એજ યાચના.</p> <p>એન. એમ. નાયક એન્ડ સન્સ</p> <p>બોક્સ ૪, — રૂડીપોર્ટ.</p>	<p>નૂતન પ્રભાત</p> <p>દિવાળી એક વર્ષના ચોપડો પુરો કરી રમણમકરતી આવી છે. ક્ષિતીજ માં આશાના કીરણો લઈ નવલ પ્રભાત ઉગતુ જણાય છે. વધુ સુખદ આશા તથા સુખ અને શાંતી લઈ નવલુ વર્ષ આવો એ અભિલાશ.</p> <p>બી. વિ. મીસ્ત્રી</p> <p>૩૦ એ કામરસીયર સ્ટ્રીટ, — કુગરસડોપ.</p>
<p>સુખદ પ્રભાત</p> <p>દિવાળીની જગમગતી રાત્રી પસાર થઈ આપ સામે એક પાતુ ઉઠવાની વિદાય થાય છે. નવી આશા નવુ જોમ લાવતું સુખદ પ્રભાત ઉગે છે. તે બધા માટે સુખ કર બનો, એ અમારી યાચના.</p> <p>ગોવીંદલાલ ગોરધનલાલ</p> <p>જનરલ મર્ચન્ટ</p> <p>એ. ગીસ્ટન સ્ટ્રીટ, — રૂડીપોર્ટ.</p>	<p>આજની કામના</p> <p>મિત્રો, સ્વજનો સર્વેને દીવાળી આનંદમય થાય અને નવુ વર્ષ વધુ સુખ અને આખાદી તથા શાંતી આપનારૂં નીવડો એજ કામના.</p> <p>રમણલાલ પરાગજી</p> <p>૬૪ બોખાટ સ્ટ્રીટ, — કુગરસડોપ.</p>
<p>અમારી પ્રાર્થના</p> <p>એક વર્ષ પસાર થાય છે. આવતું નવું વર્ષ અમારા બધા સ્નેહી ઓને સુખ શાંતી અને આખાદી આપનારૂં નિવડો એવી આજની અમારી પ્રાર્થના છે.</p> <p>ખંડુલાઈ લાલુલાલ</p> <p>બોક્સ ૪, — રૂડીપોર્ટ.</p>	<p>દીપ જ્યોત</p> <p>દિવાળીની દીપ જ્યોત આપણા સર્વેના મનના અધકારને અજવાળો અને નવું વર્ષ નવલ આશાના કીરણોથી પ્રકાશીત કરી ઉજળીએ એજ અમારી અભીલાષા.</p> <p>પરાગ પ્રેમ ટેલર</p> <p>૨૬ માર્કેટ સ્ટ્રીટ, — કુગરસડોપ.</p>
<p>અમારી યાચના</p> <p>પ્રભુ તારા આ બાગમાં અમે સદા લકિતનો દિપક પ્રકાશીત રાખી અમારા મનના અધકાર દુર કરી તારા પ્રિતી પાત્ર બનીએ એનું બળ અમને સાને આપજો.</p> <p>રૂડ. પોર્ટ ટેલરસ</p> <p>(પ્રો. બુખમ નરસી)</p> <p>૭ સ્ટેગન રોડ, — રૂડીપોર્ટ.</p>	<p>અભિનંદન</p> <p>દિવાળી સદા આવે છે. માનવ મનને થડીક આનંદ અને સુખ આપતી જાય છે. એ સુખ અને આનંદ અમારો મિત્રો અને સ્વજનોના કાયમ રહો એજ પ્રાર્થના. નવું વર્ષ આખાદ થાય.</p> <p>કેશવલાલ એન્ડ પોલ એન્ડ સન્સ</p> <p>બી. એ. બોક્સ ૨૫, — અમલુમા.</p>
<p>મિત્રો તથા સ્નેહીઓને અમારી અનેક મંગલ કામનાઓ અને શુભ ઇચ્છાઓ પાડવીએ છીએ.</p> <p>હરીલાલ રામજીલાલ,</p> <p>૬૩ માર્કેટ સ્ટ્રીટ, — કુગરસડોપ.</p>	<p>આપ સૌને દિવાળી તથા નવા વર્ષની શુભેચ્છા</p> <p>ઠાઠાલાલ બી. પટેલ અને કુટુંબીઓ</p> <p>૧૫ બીયરસ ફોર્ડ રોડ, — ઇરિટલંડન</p>
<p>દિવાળી તથા નવા વર્ષની અનેક શુભ કામનાઓ અમારા મિત્રો તથા સ્વજનોને અમે ઇચ્છાએ છીએ.</p> <p>લલ્લુ એન્ડ સન્સ,</p> <p>૪૧ કુગર સ્ટ્રીટ, — કુગરસડોપ.</p>	<p>આ દિવ પર્વના મિત્રો તથા સ્નેહીઓને અભિનંદન</p> <p>કાનજીલાલ મોરારજી અને કુટુંબીઓ</p> <p>૧૪૮ એલેક્ઝાન્ડ્રા રોડ, — કીંગવીલીયમ ટાઉન, કેપ</p>
<p>મિત્રો તથા સ્નેહીઓને દીવાળી તથા નવન વર્ષની શુભેચ્છા</p> <p>હરીલાલ લાલલાલ,</p> <p>૫૨ ઇલોક્ સ્ટ્રીટ, — કુગરસડોપ.</p>	<p>ઈન્ડિયન ઓગીનીયનનો સ્કાફ</p> <p>તથા ફિનીક્સ સંસ્થાના અધીકારીઓ આપ સર્વેને દિવાળી તથા નવા વર્ષની શુભેચ્છા પાડવે છે.</p>

ભૂલ કરનાર કરતાં ભૂલને છુપાવનાર વધુ દોષિત છે

★ (સંતબાલજીનું એક પ્રવચન) ★

ભૂલ માત્ર ભૂલને પાત્ર છે' એ ને વાક્ય કહેવામાં આવ્યું છે તે બહુ અર્થ પૂર્ણ છે. કારણ કે શરીરની કક્ષાએ ભેષ્યો તે આ પંચમહા-ભૂતનું પુતળું અનેક ભૂલોથી ભરેલું છે. એક રીતે મનુષ્ય ઉત્તમ સર્જન છે. તેમ છતાં તે અનેક નીચા સંસ્કારો લઇને આવ્યો છે એટલે અમે તેટલી કાળજી રાખે તો પશુ ભૂલ યજ્ઞ જવાનો સંભવ છે. મૌતમ જેવા જ્ઞાની પ્રરૂપને પશુ મહાવીર બનવાનું કહે છે: 'તું પળની' પશુ ગરહત ના કરીશ, પ્રમાદ ના કરીશ. અને કાલે કાલે ભૂલને એકરાર કરશે.' એક વખત મૌતમને કોઈ જીવાસુએ (આવે) કહ્યું: 'મને અમુક પ્રકારનું જ્ઞાન થયું છે. અમુક અમુક વસ્તુ ભેષ્ય થકું છું.' આરે મૌતમ કહે છે: 'આવકને આવું જ્ઞાન થતું હશે! હું માની શકતો નથી' આવે કહ્યું: ભલે આપ તારી એમ કહેવામાં ગરહત થાય છે. એવું જ્ઞાન શુદ્ધરથાત્મીને પશુ યજ્ઞ શો-છે એટલે તું એ બાધની માથી માગી આવ. મૌતમ મહાજ્ઞાની પ્રરૂપ હતા પશુ સરળ હલવાના હતા. તેઓ તુરત નબને માથી માગી આવે છે.

ભૂલ યજ્ઞ ભય એ હજી ક્ષમ્ય છે પશુ ભૂલ યજ્ઞ પછી છુપાવવી એ અક્ષમ્ય છે ગરહત યજ્ઞ ભય એ એક વાત છે અને ગરહતને છાંદવી તે ખીજ વાત છે. એટલે શાસ્ત્રોમાં કહ્યું છે કે પાણીવાળો દાઘ હોય તેની રેખા સુકાય તે પહેલાં તારી ગરહતનો એકરાર કરી નાખવો. આપણે ભૂલ

નો એકરાર કરવામાં ડરીએ છીએ તેનું કારણ માની લીધેલી આપ્ત છે. મન માં થાય છે કે હું આવડો મોટો! ભૂલ કેમ કહ્યું? વળે આપણી ભૂલ કોઈની નજરમાં આવી જાય તો દલીલો કરીએ છીએ કે તમે ભૂલો છો, હું ભૂલતો નથી.

મને મેળાય થયેલો. તે બાબ સત્તર વરસથી ધણીની એકધારી સેવા કરતી હતી. પરથી તે જ દિવસે ધણીને પક્ષાઘાતનો હુમલો થયો અને ખાટભો ઠાળ્યો. પરંપરા પહેલાં એ પ્રરૂપને પક્ષાઘાતની અસર હતી જ. તેનાં કુટુંબીજનો બધાં જાણતાં હતાં. ધણીને ક્ષય થયો હોય, કોઈને ખીજી દર્દ ને ક્ષય થયો હોય, કોઈને ખીજી દર્દ પશુ એ ભૂલ કબૂલી કરી ના યાય હોય પશુ માથાપ છુપાવે છે, તેમને વડુ લાવવાને લોભ હોય છે અને એ રીતે એક કોડબરી યુવતીની કોમંતી જીવંતી ધૂળમાં મેળવી દે છે. આ

રીતે માથુસ શુલ કરે છે અને પછી એ છુપાવે છે અને એ છુપાવવા માટે અનેક યુષ્કાર કરે છે, આની બદલો આખા સમાજમાં ફેલાય છે સંસાર સ્વર્ગમય મનવાને બદલે નરકાગાર બની જાય છે. એટલે માથુસથી શુલ યજ્ઞ ભય એ ખડું પશુ એ ભૂલ કબૂલી કરી ના યાય તેની કાળજી રાખે એ ખુબ જરૂરી છે. સમાજમાં સ્વચ્છ વાતાવરણ સર્જવાની પ્રત્યેક સંસ્કૃતિ ગ્રેમીની દરજ્જા યજ્ઞ પડે છે.—'વિશ્વવાસલ્ય'માંથી.

વર્ષ: સુધી ચાલે તેવું પંદર વાર કાપડ વધુ સાફ

આજકાલ "રે-ડડ" આદિ સિલોન" જીવનધારણ્ય વધારવાની વાતો ચાલે છે. પહેલાં એ મોડેસની શોભના સમીતીને પુછેલું કે હાલુરતાન માં વ્યક્તિ ઠીક ઠીક વાર કાપડ આવે તેવું કરવા માગી છે? માંથીએ અને પુછેલું કે "તું રેડીયાથી આટલું કપડું ઉત્પન્ન કરી શકીશ?" હું તમને પુછું છું કે તમારે વર્ષ સુધી ચાલે એવું ૧૫ વાર કાપડ ભેષ્ય એ છીએ કે છ મહિના ચાલે એવું ત્રીસ વાર કાપડ ભેષ્ય એ? વધુ સાફ તો વરસ સુધી કાપડ ચાલે તેવું ૧૫ વાર કાપડ છે, કારણ કે તેમાં ૩ ઓછું વપરાય છે. એટલે અનાજ માટે વધુ જમીન ફોજલ રહી શકે છે. આ સિવાય બનનેમાં ફેર પડતો નથી. હા, ત્રીસ વારમાં વસ્તુમય મળે છે. અત્યારે છ મહિનામાં શાદી જાય એવું કાપડ મિલો કાટે છે, કારણ કે લોકોને નવાં કપડાં પહેરવામાં આનંદ આવે છે. પરંતુ આ પ્રાણધાતક આનંદ છે. કારણ સ્પષ્ટ છે. તેમાં ૩ ઉમાડવા વધુ જમીનની જરૂર છે. અને અનાજ એટલું ઓછું પેદા થાય છે. એટલા માટે હાલુરતાનને તો વર્ષ સુધી ચાલે એવું પંદર વાર કાપડ ભેષ્ય એ છીએ. આ રીતે વિચારવું એ વૈજ્ઞાનિક છે. ફક્ત વારમાં અથુતરી કરવી તેથી કોઈ લાભ નથી.

ધણીવાર બાળકને વાલીએ અજાણ્યતાં ઓટું શીખવતાં હોય છે. માતા કહે છે: મોટા! ફલાચ્ચાભાષ આવે અને પુછે કે મામા આખા હતા? તો કહેને કે નથી આખા. બાળકો પાસે ઉલટ સુલટ બોલીને વાતો કદાવવી તે પશુ સાફ નથી અને જીવંતી શીખવવું તે પશુ સાફ નથી. એક વાર એક બાઈ કહેતા હતા કે હું બપોરે બગર માં તપપાર થાઉં ત્યારે બાળકો સાથે આવવા કહ્યો કરે. એ -કહ્યામાંથી છુટવા હું તેમને લાલચ આપતો કે હું સાંને આવીશ ત્યારે તમારે માટે રમકડું કે કોઈ ખાવાની વસ્તુ લેતો આવીશ. બાળકો શાંત થતાં અને રાહ ભેષ્ય એ મેસી રહેતાં. સાંને આવું એટલે વળગી પડે અને કહે: 'બાપા! પેલી વસ્તુ લાખ્યા કે!' હું કહેતો કે આને ભૂલી ગયો. કાલે લાવીશ. ખીને દિવસે પશુ એ જ જવાબ આપતો એટલે એક વાર એ બાળકો બોલ્યાં: 'બાપા! તમે જુદા છો. હું વિચારમાં પડી ગયો. બાળકો આ રીતે જીવંતના સંસ્કારો ફળવે છે પછી તેના આત્મા ને ડંખ થતો નથી. આમ આત્માને બુદ્ધો બનાવી દેવા- તે ઓછું- પાપ નથી. આવી જ રીતે શિક્ષકો વિદ્યાર્થી એને શીખવે છે. પેપરો કઢી દેવાની ખીજ રીતો શીખવવી. વેપારી હોય તો બતાવવું કે 'કંઈક અને આવવું' કે 'કંઈક, કહેવું' કે 'કંઈક અને વતવું' કે 'કંઈક, બોટા આવ કહેવા. આમ નાની મોટી ભૂલો આખા સમાજમાં ચાલતી હોય છે. ત્યારે મહાપુરુષો કહે છે: 'ભૂલ યજ્ઞ ભય તે સમજાય છે પશુ ભૂલને છુપાવો નહિ.'

રાજધાતનો પ્લેન

માંથીજની સમાધી રાજધાતની આજીવ્યા તેમનું સ્મારક સ્થાપવાની વિચારણા આને વધેથી થયા કરે છે. અનેક રજોના ધડવામાં આખા તેના "મોડલો" પશુ નાના ધડાયા પશુ હજી સુધી તે સર્વોત્તમ એક પશુ પાસ નથી કરી શક્યો. આના કારણ એ છે: એક એ કે તે મહાન વિભૂતી ને ન્યાય આપવા માટે કોઈક મહાન નાવીન્ય છતાં ઉચ્ચત સ્મારક કરવાની ઇચ્છા અને ખીજી તે સાદા સિદ્ધા મહાત્માના જીવનને શોભતું સાદું સીધું સ્મારક. આ બનને વિચાર ધારા એક ખીજથી બિલ હોવાથી નકકી કરવું સુકેલ અને છે. હાલમાં એક પ્લેન પાસ કરાયો છે તે પ્લેનના વિરોધમાં વાલજી ગોવિંદજી દેશાઈ કે નેએ આશ્રમના વધેના

સભ્ય છે તેમને જાહેર પત્ર લખ્યો છે. તે પત્રમાં તેઓ લખે છે કે: "બાપુના સ્મારક વિશેના તમારા મતનો હું જાહેરમાં વિરોધ કહું છું. માટે મને માફ કરશો. માફ માનવું છે કે આને ને રાજધાતની સભ્ય શોભા છે કે ને બાપુના સાદા સીધા જીવનને બંધ બેસતી જીજ્યા છે તેની આજીવ્યા બુદ્ધિઓ, નાની રેકરીઓ, કુપરીઓ, પ્રતજાઓ વિગેરે ગોઠવી બમાડવામાં આવશે. ઉપરાંત માંથીજ ને સાદાઈ અને ને જીવન બંધ માટે જીવ્યા તેવું તે સ્મારક ખંડન કરશે. "મારો નમ મત છે કે રાજધાતપર એક મોટો હોલ હોય અને તેમાં એક મંચ ગોઠવાય કે ન્યાં સાંજ સવાર બનને કોઈ બાવીક બકતો તરફથી ગાવામાં આવે એજ યોગ્ય સ્મારક ગણાયો."

માસ્ટર બ્રધર્સ (પ્રે.) લીમીટેડ

નત નતનાં નાયબન, રેલપી તેમજ મુતરાક કાપડ, સ્ત્રીઓ બાળકો અને પુરુષો માટે ભૂતમ નતના ઉલ્લન જર્સી, પુલોવર, કારડીગન અને બન્યાઓ માટે—બુટીક, બીબ્સ, બ્લેન્ડેસ, શોલ્સ; નેપાઈન્સ વિગેરે.

ફરેકે નતના માલ માટે તપાસ કરવા બહામજી.

૩૩ વેન્સ સ્ટ્રીટ, જોહાનીસબર્ગ.

ફોન : ૮૩૫-૬૭૬૬

બોક્સ ૧૫૪૯.

—વિનોબા.

પુશ ખબર ! — પુશ ખબર !!

દિવાળીના શુભ પ્રસંગ માટે

: ખાસ મુબહનો :

બદામી હલવો—સુકો હલવો

આ ઉપરાંત અમારે ત્યાં સારી અને ઠીકઠીયત લાવે નીચેની વસ્તુઓ મળશે.

ધાણા દાળ	મસાલા વાળી સોપારી
પાપડ ખાર	પસ્તા-એલચી
રાજમરો	સોપારી સેકેલી
ખસખસ	સોપારી ઠાચી
પીળા મેથી	ગાળ (મિલાપુરી મુંખઇ)
રાખ	ચા (સીલોન ખેર)
છૂંદ	લાલ આમલી
વરીપાણી	દુવેરની દાળ
ધાણા	ચણાની દાળ
લાળ મરચા	નારીયેલનો જૂકો
પાણી વાળા નારીયેલ	લાપસી
પવા-મમરા	ફળેલા હળદર તથા મરચા

ભાવ માટે મળો યા લખો :

કે. હરીભાઈ એન્ડ સન્સ,
(પીટી. લીમીટેડ)

૮૦-૮૧એ વિક્ટોરીયા સ્ટ્રીટ, ડરબન.
ફોન ૨૮૨૬૮ — બોક્સ ૨૧૫૬.

હિંદ અને પરદેશના હાઇરેકટ ઈન્વોઈટ્સ
ધરાકો ને હોલસેલ

અગરબત્તી

હિંદથી : "રૂમીમર બેન્ડ" નંબર RYR ૪ ૮-૧; "મિ રોહસ" નં. ૬૦૬ ૬ તોલા ૩૫-૦; "ગેટવેય ઓફ ઈન્ડિયા" નં. ૫૧૧, ૩ તોલા ૪૨-૦; ૬ તોલા ૬૬-૦; "નાસતી" (દરેક પેકેટમાં અત્તરની બાટલી) ૧ તોલા ૮-૬; ૨ તોલા ૧૭-૦; ૩ તોલા ૨૬-૬; ૪ તોલા ૪૦-૦, ૬ તોલા ૫૦-૦; "ચમેલી" ૧ તોલા ૬-૬; "સુમધ રાણી" ૧ તોલા ૧-૦; ૨ તોલા ૬-૬; "લતા મંગેષકર" ૪ તોલા ૪૦-૦; ૧ તોલા ૫૫-૦.

પાકીસ્તાનથી : "રૂમીમર બેન્ડ" નં. RYR ૪ ૧-૦; "મિ રોહસ" નં. ૬૦૬ ૩ તોલા ૩૧-૦; ગેટવેય ઓફ ઈન્ડિયા" નં. ૫૧૧ ૩ તોલા ૩૬-૬; ૬ તોલા ૮૧-૬; "ચમેલી" ૨ તોલા ૧૫-૬; "મીલાઈ" નં. ૬૬૬ ૩ તોલા ૨૧-૬; ૪ તોલા ૩૩-૬; "કેપટન" ૩ તોલા ૨૪-૦.

ઉપર જણાવેલા અગરબત્તીના ભાવો, ડરબનના હિસાબે છે. ઓર્ડરની સાથે મહેરબાની કરીને રોકડા મોકલશે.

કેરમ બોર્ડર

હિંદથી : (ધણા વરસોની મહેનત વાદ અમારા સ્ટોકમાં નવા ઉમેરો) "એ" કોલેલી બડા બોર્ડર સાથે પા. ૧-૫-૦.

"બી" કોલેલી પાતળા બોર્ડર સાથે પા. ૫-૧૫-૦.

ઉપર જણાવેલા સાથે વધુમાં પાંચ વધારે રમતો પણ મળશે. કેરમને બોર્ડર ધણો સુંદર અને વાલીય કરેલો છે. પાકીસ્તાનથી : "રબર કુચિન" (ઉલ્લા હસ વરસથી પ્રખ્યાત) પા. ૫-૫-૦. "નિકલ કોર્નર" (ઉપર મુલ્ય) પા. ૪-૧૫-૦.

(આ કેરમ બોર્ડર સાથે સ્ક્રાઈબર તથા તેની કુકરીઓ તથા રમત કેવી રીતે રમાય છે, એની સુચનાઓ સાથે આવે છે).

ધરાકોને ખાસ ભાવ આપવામાં આવશે, કેરમ બોર્ડર ઉપર કેશ કરનારને, ખાસ ભાવ ઉપર ૫ ટકા ઓછા કરવામાં આવશે.

અપ કન્ડીના બોર્ડરમાં રેલવ તથા બેન્ક એક્સચેન્જ મોકલવી.

અમારા સ્ટોકમાં હમેશા આવતો માલ : નાળીયર, સુકકા પુનઝ, લસણ, કપુર, બોમ્બે ડક, એમ. બી. નટજ, આમલી, મસુર, કેરમ બોર્ડર, અગરબત્તી, સુકકા દાઢા વિગેરે વિગેરે. વેપાર અંગે ખાસ તપાસને ધ્યાન આપવામાં આવશે.

અમારી સાથે વેપાર કરી શકો તે ખીનઓ પાસે જવાની શું જરૂર છે? (અમે હાઈરેકટ ઈન્વોઈટ્સ અને જનરલ મર્ચન્ટ છીએ).

A. K. HOUSEN & SONS
116 Queen Street, Phone : 27349.
Box 2168, DURBAN.

શ્રીમતી તહેમી સોરાબજી રસ્તમજી

જણાવતા આનંદ થાય છે કે તેઓ

નેશનલ મ્યુચ્યુઅલ લાઈફ એસોસીએશન ઓફ ઓસ્ટ્રેલિયા લીમીટેડ

સ્થાપના ૧૮૬૬ વિક્ટોરીયા, ઓસ્ટ્રેલિયા

— ના —

પ્રતિનીધી નિમાયા છે

નેશનલ મ્યુચ્યુઅલનો જાહેરાતો વિષે એ ખરી બાંધધરી છે.

વધુ વિગત માટે લખો યા મળો :

૧૦૬ મેન્સરીલ્ડ રોડ, — ડરબન.

બોક્સ ૪૭૬,

ટેલીગ્રામ—કેબલ "સોરાબજી"

ટેલીફોન : ૪૭૮૮૮

૪૭૪૫૩